

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrti leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokupisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Cemu gledati le v daljave, dočim se nam je doma nakupičilo problemov?

Znani radio komentarec Gabriel Heatter je v svojih izjavah
njih v sredo 2. oktobra dejal ameriški publiki, da jo znova svari
pred inflacijo, ki je že na pohodu in bo razsula ekonomijo te de-
žele, ako se ne zgane in prisili merodajne kroge, da jo ustavijo.
Ta radio komentarec ni naš ideal. Organiziranemu delavstvu v
svojih govorih, ki jih radijsko omrežje raznaša po vsi deželi, ni
naklonjen. Toda njegov boj proti inflaciji in njegova prizadeva-
nja, da se ljudstvo pravočasno zave katastrofalne nevarnosti, ki
mu preti, je na mestu.

Dejal je med drugim, da naj se ameriška publika neha toliko
brigati za Italijo in Trst in pogleda rajše, kaj se godi okrog nje.
Dve družini na vsakih pet sta vsled nezadostnih dohodkov
že sedaj v pomanjkanju. Ljudje, ki so odvisni od penzij in pri-
hrankov — največ pridejo tu v poštev seveda stari ljudje, so še
posebno prizadeti. A naš tisk, naša vlada, naši poslanci in drugi
merodajni krogi, ki vladajo deželo, pa govorinajo zgolj o naši
vnjani politiki in zaverovali so se v mnenje, da prihaja vse zlo iz
Rusije, torej bodimo "tough" z njo in če potrebno, pošljimo nad
Moskvo atomske bombe. To ne govore kaki brezpomembneži v
salunih, ampak poslanci, predsednik Ameriške legije, kateremu
je mandat sedaj potekel, admirali in pa razni hujšakci v službi
monopolskega tiska.

Za domače potrebe — ne, te med tako gospodo ne zaslužijo
brige! Nam je le za "visoko politiko"!

Toda kaj nam pomaga še tako učinkovita vnjanja politika mo-
čne roke in železne pesti, če pa gre doma vse narobe!

Optimisti se nadejajo, da bo po novembarskih volitvah vse
boljše. A bodo prav tako razočarani, kakor so bili nad sedanjim
kongresom. Ameriško ljudstvo se pač še ni naučilo resnice, da z
glasovanjem za stranki, ki sta krivi vsega nepokojja in zla, s siste-
mom vred, ki ga ščitita in branita po svetu, ne more spremeniti
sedanjih razmer, razen na slabše. Na boljše ne!

Ampak tudi tukajšnji kapitalizem je zaslepljen. Dočim se
ameriški posedujoči, vladajoči krog trudi ohraniti Evropo, Kitaj-
sko in Japonsko privilegijem, to je, kapitalizmu, pa doma prihaja
v nevarnost. Kadar spet pride polom, morda takrat ne bo nobe-
nega Roosevelta, da bi ga rešil, kakor ga je v "zadnji" krizi.

Konec obravnave v Nuerenbergu, njen pomen, njene hibe in — dvojna mera...

Izrek sodišča v Nuerenbergu — v tem bivšem središču nacijs-
kih slavnosti — pomeni po tolmačenju mednarodnih pravnikov
nov mednarodni zakon: namreč da je napadalna ali agresivna
vojna po internacionalnem pravu v bodoče zločin nad napadenim
ljudstvom, zločin nad civilizacijo in zločin nad humanitarnostjo.
Za napadalno se smatra državo, ki vpadе v drugo deželo ne da bi
bila provocirana; invadira jo iz osvojevalnih, roparskih namenov.

Takih vojev je bilo v zgodovini že nič koliko. Vprizarjale so
jih tudi tiste države, ki so imele v sodnem tribunalu v Nueren-
bergu vodstvo in odločujočo besedo. A sedaj so prišle na stopnjo,
s katere smatrajo, da so agresivne vojne hudodelstvo, zato se
mora tiste, ki so jo povzročili, kaznovati. Seveda, ako so poraženi.
Če so zmagovalci, tedaj je moč njihova in justico si potem oni
lahko tolmačijo kakor njim prija.

V tem slučaju je bil tretji rajh, ki je v svojem pohlepu — za-
vladati vsepovsod — bil usodno tepen, kar je dobro za svet.

Enajst nacijskih glavarjev je dobilo smrtno kazen. Sodišče je
odločilo, naj jim bo življenje vzeto na najbolj poniževalen način
— z zankami okrog vratu. Obsojenci so vprašali — če že morajo
biti pokončani, naj se jih rajše postavi pred strelce namesto na
vešala.

Kar se javnosti tiče, to ne dela razlike. Dela pa jo za zgodovi-
narje, za obsojence in za njihne svojce.

Enajst nacijskih zločincev je torej svoje pogubno delo skon-
čalo in jih je konec. Nekateri so si vzeli življenje sami.

Ampak vse to ne bo poklicalo nazaj v življenje stotisoče in
milijone nacijskih žrtev. Trpljenja, ki so ga ljudstva prestala —
v koncentracijskih taborih in izven njih, ne bo mogoče nikdar iz-
brisati. In vzelo bo generacije, predno bo popravljeno razdejanje
ki so ga povzročili v svoji naduti pijanosti in pohlepu po vladi na
svetom "nadjudje", ki so sedaj, ko so zločini že storjeni, obsojeni
v svoj pasji konec.

Koliko boljše bi bilo, če bi v Nuerenbergu visoki sodniki kaj
storili — kaj zelo izdatnega, da se bi taki zločini nad človeštvom
sploh več dogodili ne bi mogli, namesto krivice kaznovati šele ke
so grozote "kulturnih" naddivjakov že do kraja izvršene!

Ne, s tem se v Nuerenbergu niso pečali. Rekli so le, da tisti,
ki povzročijo napadalne vojne, bodo v bodoče kaznovani — se-
veda, če oni ne zmagajo.

Medtem, ko so visoki sodniki zavezniskih sil opravili svoje
delo, pa valovi po svetu glas o novi vojni nevarnosti. Govore o nji
v visokih krogih v Washingtonu in drugod v tej deželi, kjer smo
o nji najglasnejši, in s strahom jo omenjajo v Parizu in drugje
po svetu.

Kje so vsa tista obetanja, da čim nacijski krivoloki in japonski
militaristi padejo — nastane doba dolgotrajnega miru in na sve-
bodo legje v najlepši obliki štiri svobodščine in nad njimi pa bo

V BOMBAJU V INDIJI so se nedavno vršili izgredi, v katerih je bilo v bitkah med hindi in muslimani več sto ljudi ubitih in ranjenih. Gornje je slika, ko vlomilci beže iz trgovin čim se jim je bližala policija. Veliko prodajalen je bilo v izgredih izpropanih in porušeni.

TEKMA ZA NADVLADO V SREDOZEMlju ZELO OPASNA SVETOVNEMU MIRU

Anglija ni bila vedno gospodarica Srednjega
vzhoda. — Tri sile odstranjene v prvi svetovni
vojni, dve v drugi. — Anglo-ameriška kooperacija

Piše Donald Bell

Dočim se je javnost v minulih
tednih najbolj zanimala za mi-
rovno konferenco v Parizu, kjer
so razpravljali vprašanje Itali-
je, Trsta in Balkana, je prezrla
svetovnemu miru veliko nevar-
nost — in sicer povečano nape-
tost radi tekme za oblast nad
Srednjim vzhodom. Ves ta del
sveta je postal sodeček smodnika,
o katerem nihče ne ve, kdaj svi-
gne v zrak.

Homatije v Palestini so seve-
da le zunanji znak prave nevar-
nosti, ki obstoji v tem, da se je
odločila Velika Britanija, ki sa-
ma nima več zadosti notranje
sile, da bi z lastnimi sredstvi in
na miren način vladala svoje
ogromno carstvo, seči po najsta-
rejših in najbrutalnejših sred-
stvih kolonialnih gospodarjev
— po nasilju in sejanju notra-
njih razdorov v deželah, v ka-
terih se hoče na vsak način ob-
držati na oblasti.

Običajno je čuti mnenje v
javnosti, da si prizadevajo An-
gleži le, da bi ohranili svojo naj-
važnejšo pot, ki je zanje življen-
skega pomena, iz Britanije v In-
dijo preko Srednjega vzhoda.
Toda to je le deloma res, kajti
Anglija hoče danes, ko se dviga-
jo že vsi pokorni in odvisni na-
rod — ko so kolonialnim car-
stvom že začeli zvoniti zadnji
zvonovi — se povečati svoje car-
stvo in si podjarmiti še novih
narodov.

Se v dobi prve svetovne voj-
ne Angleži nikakor niso bili vla-

angel varuh atlantski čarter...
Ker so vojni zločinci pokončani, čemu treba med zavezniki
toliko vpitja o neizbežni novi vojni?

Ali pa so se morda sodniki v Nuerenbergu zmotili? Morda so
pozabili obsoditi v smrt vzroke, radi katerih nastajajo vojne...

Še nekaj z nuerenberške obravnave

Trije nacijski vojni zločinci so bili oproščeni krivde in opro-
ščeni.

V Franciji so osupnili. V Berlinu so se vršile demonstracije
proti temu odloku.

In levičarsko časopisje v Parizu in drugje je po tem senza-
cionalnem izreku sodišča poudarilo, da "vrana vrani oči ne iz-
kljuje..."

Oproščen je nemški "finančni genij", velebankir Hjalmar
Schacht, lisičji diplomat Franz von Papen in radio propagandist
Hans Fritzsche.

Vsi trije so ne samo zvesto služili Hitlerju in nacizmu temveč
majo za jamčenje nacizma in njegove posledice PRAV TOLIKO
ZASLUG, ali pa "krivde", če hočete, kakor tistih enajst nacijskih
ci so bili obsojeni in smrt.

Bankir Schacht je res finančni genij, ki je znal Hitlerju pri-
lobiti finančnih sredstev za oboroževanje in vojno, in za podpi-
anje njegove trgovine z inozemstvom. Schacht je seveda genij
/ smislu kapitalističnega bankarstva.

Z inozemskimi bankirji je imel ne samo zveze, ampak tudi
ajne trgovske dogovore, koval je z njimi mednarodne karteje in
New Yorku, v Londonu in v Parizu je imel med svojimi mogoč-
nimi sovrotniki prijatelje do konca.

Kaj je takim ljudem mar, koliko ljudi pogine in koliko po-
gube prinašajo vojne? Njim je v mislih izkoriščanje in profitti.
Drugih ciljev nimajo.

Franz von Papen je lomil kopja za Hitlerja v Turčiji, v Italiji
in kjer že je potreboval njegovo zvijačno, dinamično diplomatsko
pretnost. Ampak je oproščen. Naravno, tudi o njemu pravijo v
Parizu in drugje, da so ga pred sodniki v Nuerenbergu oteli nje-
govji prijatelji — ki jih ima v zavezniskih deželah. Isto velja o
propagandistu Fritzscheju, dasi je on izmed oproščenih res menda
je najmanjši zločinec.

Tudi ako je zavezniško sodišče imelo kake vzroke oprostiti te
ljudi — javnost tega ne verjame in se čudi čemu dvojna mera?

ponudbah Indiji in Egiptu. Danes
je že jasno, da niti Indijcem
niti Egipčanom ne bo uspelo, da
se sami s svojimi lastnimi silami
znebijo britanske nadvlade.

V obeh deželah so pogajanja
zastala. Indija je nemočna radi
stoletnega razdora med hindu
in muslimani. Med vsemi deže-
lami, v katerih se je nastanila
Anglija, so njeni interesi naj-
bolj ogroženi v Perziji, kjer je
nastalo revolucionarno gibanje
proti trdi pesti Anglo-iranske
petrolejske družbe.

Ko so Angleži uvideli, da jim
sredstva orientalske diplomaci-
je ne pomagajo več, se sklenili
uporabljati silo. Odkrito so izja-
vili, da se varnostni svet zedi-
njenih narodov, ki je porabil to-
liko časa in naporov v zavrača-
nju ruskega vmešavanja v iran-
ske zadeve, nikakor ne sme bri-
gati za to, da se pripravljajo na
zopetno vojaško okupacijo juž-
no-iranskih petrolejskih ležišč.

Ze pred meseci, ko še ni bilo
nobenih stavek v petrolejskih
vrelcih Anglo-iranske družbe,
mi je bilo povedano, da bodo šli
Angleži nazaj v Perzijo.

Tudi koraki angleške politike
v Eritreji, Somalilandu, na oto-
ku Cipru, ki je grški po naro-
dosti in željah prebivalstva, Pa-
lestini in Libiji, niso potrebni
radi ruskega prodiranja v Sre-
dozemlje. To je Angležem le iz-
govor za širjenje njihovega car-
stva.

Žrtve tuberkuloze v Chicagu

V Chicagu pobere jetika vsa-
ko leto kakih 2.000 življenj.
Zdravstveni krogi trdijo, da ako
bi se hotelo mesto za ta problem
bolj brigati, bi bile žrtve veliko
manjše.

STATEMENT
OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT,
CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY
THE ACTS OF CONGRESS OF AUGUST
29, 1912, AND MARCH 3, 1933 OF

PROLETAREC,
published weekly at Chicago, Ill., for Oc-
tober 1, 1946.

State of Illinois,
County of Cook.
Before me, a Notary Public in and for the
State and County aforesaid, personally ap-
peared Anne Beniger, who, having been duly
sworn according to law, deposes and says
that she is the business manager of the Pro-
letarec and that the following is, to the best
of her knowledge and belief, a true state-
ment of the ownership, management and cir-
culation of the publication for the date shown
in the above caption, required by the Act of
August 29, 1912, as amended by the Act of
March 3, 1933, embodied in section 337,
Portage Laws and Regulations, printed on the
reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the
publisher, editor, managing editor, and busi-
ness managers are:
Publisher: Yugoslav Workmen's Publishing
Co., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago 23,
Ill.
Editor: Frank Zaitz, 2542 S. Hamilton Ave.,
Chicago 23, Ill.
Managing Editor: Frank Zaitz, 2542 S.
Hamilton Ave., Chicago 23, Ill.
Business Manager: Anne Beniger, 3602 W.
25th St., Chicago 23, Ill.

2. That the owner is: Yugoslav Workmen's
Pub. Co., 2301 S. Lawndale Ave., Yugoslav
Socialist Federation, 2301 S. Lawndale Ave.,
Chicago 23, Ill. Philip Godina, 3211 S.
Pulaski Rd., Milan Medovec, 2610 S. Lawn-
dale Ave., F. A. Vider, 2608 S. Avera Ave.,
— Frank Zaitz, 2542 S. Hamilton Ave., Execu-
tive Committee: Frank Zaitz, Executive Sec'y,
All in Chicago 23, Ill.

3. That the known bondholders, mortgages,
and other security holders owning or hold-
ing 1 per cent or more of total amount of bonds,
mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above,
giving the names of the owners, stockholders,
and security holders, if any, contain not only
the list of stockholders and security holders
as they appear upon the books of the com-
pany but also, in cases where the stockholder
or security holder appears upon the books of
the company as trustee or in any other
fiduciary relation, the name of the person or
corporation for whom such trustee is acting,
if given; also that the said two paragraphs
contain statements embracing affiant's full
knowledge and belief as to the circumstances
and conditions under which stockholders
and security holders who do not appear upon
the books of the company as trustees, hold stock
bonds, or other securities in a capacity other than that
of a bona fide owner; and that affiant has no
reason to believe that any other person, asso-
ciation, or corporation has any interest direct
or indirect in the said stock, bonds, or other
securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of
each issue of this publication sold or distrib-
uted, through the mails or otherwise, to paid
subscribers during the twelve months prece-
ding the date shown above is 2,006.

Anne Beniger, Business Manager.
Sworn to and subscribed before me this
1st day of October, 1946.

Ernest J. Dreher, Notary Public.
(My commission expires February 2, 1950.)

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Eno najžalostnejših poglavij
zgodovine, od kar je bil pred
osmimi leti podpisan monakov-
ski pakt, je brez dvoma povni-
tev fašističnega kralja Jurija
nazaj na grški prestol. Kakor
takrat, so tudi danes krstne bo-
tre tega dejanja demokratične
dežele. Edina razlika je, da so
monakovski pogodbo podpisale
Anglija in Francija — in grško
pa Anglija ter Zed. države. Obo-
je je bilo izvršeno, da se ustavi
"preteči val komunizma".

Keith Wheeler, kateri piše v
čikaški dnevnik "Times", poro-
ča o položaju tistih, kateri se
upajo pomagati borcem v go-
rovju za grško svobodo. Pravi:
"Naši smo jih sedele in stoječe
v prenapolnjenem Lamia lager-
ju. Tam so v hrezipu čakali na
povelja žandarjev, kateri so jih
stražili s puškami in brzostrel-
kami. Ko sem jih videl, sem za-
čutil fizični udarec, — čes, to
so ljudje, kateri so tako nevar-
ni politični zločinci, da jih mo-
ra desničarska — rojalistična
grška vlada pognati v enoletno
pregnanstvo!"

Bilo jih je nekako osemdeset,
vsi kmetje, v razcapanih oble-
kah, domačega izdelka, ali iz-
gledali so utrjeni od dela in si-
romaštva, katero je dedščina
najrevnejših v tej revni deželi.
Od teh jih je bilo samo nekaj,
kateri so bili med 20 in 40 let
starosti in še teh je bilo polovi-
ca žensk. Ena je bila slepa, pet-
desetletna ženska. Pokazali so
nam eno, katere je bila več kot
šest mesecev noseča. Med njimi
je bilo nekaj starcev v bližini
devetdeset let. In ni ti bilo tre-
ba posebne modrosti uganiti, da
je bilo med njimi veliko žensk,
katere so bile že davno — ba-
bice.

Torej to so sovražniki sedanje
Grčije?

Vprašali smo jih, ko so se d-
režali okrog nas s prosečimi očmi
in z groznim strahom, zakaj so
tukaj, čakajoč deportacije in
kakšni so njih zločini?

Ta odgovor bi bil lahko že
napovedan in ni potreboval no-
bene verifikacije. Se celo žan-
dari so priznali, da je bil njihov
edini greh ta, da so bili osum-
ljeni dajanja hrane svojim si-
novom in možem, kateri so zbe-
žali v gorovje pred rojalističnim
maščevanjem. Žandarmerija na-
zivila te begunce za "bandite",
in rojalisti pa jih označujejo za
revolucionarje. Te obtožbe so
— ali pa niso resnične.

V tem slučaju je izgledalo, da
ti ljudje, kateri so bili po komi-
teju za ljudsko varnost obsojeni
v pregnanstvo, niso zakrivali no-
benega zločina. To so priznali
vsi. "Ali nam boste pomagali?
Amerika je velika in pravična.
Pomagajte nam!" Je prosila
starka v črni raztrgani obleki.
Solze so polzele in drsale po nje-
nem zgubnem licu... Tako
Keith Wheeler. Članek se še na-
daljuje. Ali to je dovolj. Da, ve-
lika in pravična Amerika —
starka menda ni videla ameri-
ške "drednautke", zasidrane v
bližini Aten...

V Nuerenbergu so dokončali,
ali bolje, dokončali bodo, ko se
bo cvet ostudnega nacizma za-
gugal na vislicah. S tem še ni
rečeno, da je s to obsodbo konec
nacizma. Kdor to misli, se bo
zelo prevaral. Simpatičarjev in
prijateljev nacizma je še na mi-
lijone.

V Jugoslaviji je bil pred sod-
nim stolom nadškof Stepinac.
Obtožen je sodelovanja s Paveli-
čevimi "ustaši" in z okupator-
jem. Kot brzojavljajo poroče-
valci, kateri poslušajo obravna-
vo, je Stepinacov zagovor zelo
enostaven. Na obožna vpraša-
nja je navadno odgovarjal: "Ne
odgovorim." Ali pa: "Moja vest
je čista. Če mislite, da sem kriv
— obsodite me!" Sodnik je dal
prvesti v dvorano polkovnika
Erika Lisaka, kateri je znan v
celi Hrvatski kot največji vojni
zločinec, ter ga vprašal: "Ali je
vaša vest čista?" Lisak je odgo-
voril: "Da, moja vest je čista!"
To je pripravilo vso dvorano v
glasen smeh.

Naš čikaški kardinal Stritch
je v nedeljo 29. sept. na konven-
ciji Poljske katoliške jednote
omenil nedolžnost in mučenje
zagrebškega nadškofa po Tito-

vih komunistih, kateri baje ho-
čejo uničiti sveto katoliško vero
v Jugoslaviji. Ali kot izgleda,
bodo naši katoličani precej v za-
dregi, predno bo ta proces po-
vsem gotov. Ker pa je sveti oče
napovedal križarsko vojno brez-
božnemu komunizmu, v katere-
ga kajpada spadajo vsi tisti, ka-
teri se ne strinjajo s papežem,
ne bo nobeden dober katolik
verjel, kakšne grehe je storil in
doprinesel ta njih sveti služav-
nik v Zagrebu. Zato je, kar
njih tiče, že danes mučenik, pa
naj bodo njegovi grehi še tako
veliki.

Tukaj v tej deželi razsajajo
poleg poljskih reakcionarnih ka-
toličkov še posebno katoliški Irci.
Če bi bilo po njihovem, bi udi-
rili že jutri po teh brezvercih.
Le škoda, ker je že davno mini-
la tista slavna doba križarskih
vojn, ko so s križem in mečem
širili sveto vero. Kot na primer
tisti nemški kralj, kateri se je
zaobljudil, da pelje svoje križar-
je proti nevernikom v svet de-
želo. Ali ko je spoznal težave
dolgega pota, si je mislil: Kaj bi
hobil na tako dolgo in nevarno
pot, ko imam nevernike pred
pragom tukaj na Baltiku! Pa se
je napotil na križarsko vojno
proti paganskim slovanskim Bo-
dričem in lutiškim, Srpm. Z
ognjem in mečem so delili sveto
vero našim pradedom. Vsa naša
zgodovina je bila suženjstvo in
trpljenje. In danes, ko je vendar
nastala nova doba v naših rojst-
nih krajih — že zopet komaj ča-
kajo, da jo zadušijo. Ali to pot
so se prevrali.

Naše gibanje

V petek 27. sept. je imela pre-
davanje v našem soc. klubu št. 1
Mrs. Mary Celarec iz Waukega-
na, ki se je pred nekaj tedni po-
vrnila iz Jugoslavije. V svojem
govoru in pa v odgovorjanju na
vprašanja je povedala res veliko
zanimivega. Da se naši ljudje v
resnici zanimajo, je pokazala
polna dvorana. Med drugim je
omenila, da je, kar se verjetiče,
tam popolna svoboda, z razliko,
da je cerkev sedaj ločena od drž-
ave, ko je na primer v tej de-
želi. Govornica je zelo navduše-
na za novo Jugoslavijo in za o-
gromen napredek, katerega so
napravili v tem kratkem času.
Omenila je delo mladine, kate-
ra prostovoljno gradi porušene
železnice ter obnavlja razbite
ceste in razstreljene mostove.
Dejala je, da je Jugoslavija edi-
na dežela v Evropi, kjer ni črne
borze. Letina je bila (razen v ti-
stih krajih, kjer je uničila pri-
delke huda suša ali pa toča) zelo
dobra. Torej kar se hrane tiče,
so se že izrinili iz krize. Manjka
pa jim tekstilnih potrebščin —
to je oblek in pa obuval. Ome-
nila je, da je še priporočljivo po-
žiljati svojem pakete v domo-
vino, ker zamaše marsikako vr-
le. Poslušalci so bili z njenim
predavanjem zelo zadovoljni.

Znanost je pot, na kateri išče-
mo relativno resnico s pomočjo
objektivnih zakonov.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako je mogoče, da ZMANJ-
KA mesa in drugih potrebščin
v tej deželi baš najbolj takrat,
ko agrikulturni departament sta-
tistično poroča, da nismo imeli
še nikoli TOLIKO glav klavne
živali, in da pridelki še niso bili
NIKDAR VIŠJI kakor baš le-
tosa, to mi nikakor ne gre v
glavo!

FRANČEK BOHANEK:

Lokomotiva je zatulila

(Konec.)

Kovač se ni umiril. Noge so bile vedno težje. Mogoče je nekaj slutil: človeka pride včasih smrt opozoriti, ali potrkati po oknu, ali počti v orehovi omari, čestokrat odpre vrata ali pa se zavali pod mizo, kot bi skočila mačka. Tako čudno se je nocoj zdelo Kovaču. Sto in stokrat se je že približal progi, a nikdar ni pomislil, da so vsi dohodi posuti z minami. Nerodno stopiš v travo in "bum" in sproži se mina. Kako neprijetno so te črne misli. Zamenjal jih je s spomini na dom, na gorenske planine in na čredo belih ovac. Bilo mu je kot nekoč. Ves dan se je sončil po travnikih in gledal sinje oblake, ki so se veselo podili po sinjem nebu. Nekje visoko nad belimi skalami je krožil nesmrtni orel. Niti Kovačeve oči niti misli ga niso dozele.

Srečno so prešli prvo zasedo. Priplazili so se do speče vasi. Nad njo so postavili majhno zasedo. Stefan in Olga sta se spuščala v dolino. Vas je dihala mehko domačnost — za rožami na oknih so bili utrjeni ljudje. Stefanu ni bilo ljubo, da jih je moral buditi. Ni prijetno sredi noči vstati in se podati v nevarnost. Prav lahko stopijo na mino ali padejo v zasedo. Vendar miner mora premagati tudi to. Pa kakor nalašč — v vasi ni bilo potrebo povzročati prevelikega hrupa. Z Olga sta potrkala na pravo okno. Brez besed je vstala mlada deklica in se splazila iz hiše. Pustila je brezskrbno spati svojo mater in očeta. Mogoče bi s tem prebudila sanjajoče bratce, ki bi se vso noč tresli za njo. Bolje je, da sama ve za nevarnost.

Kolona se je kraj gozda pomakala naprej. Pot je visela, noge so drsele. Mula je zasekavala sled. To je bilo nekoliko nerodno, ker bi lahko po njej sledila zaseda z Rakitne.

Kopaste sence težkega Krima so ostajale za kolono, ki se je približevala progi med njivami in robovi vasi. Dekle je pokazalo s prstom:

"Glejte, tam ob leseni žagi je bunker. Tudi na sosodnem griču imajo lesen stolp. Pazite!"

To je rekla in zbežala. Z rokami si je zamašila ušesa, da bi ne slišala eksplozij.

Mitraljezec Mejač se je splazil pod bunker. Poslušal je, kako so se švabobranci pogovarjali. Njegov pomočnik je pripravil narezane bombe.

Minerji so se spuščali po grabnu. Ščitila jih je gozdna senca. Samo Vipavec z mulo je ostal na hribu med skalami. Stisnil se je k spremljevalki — govtovo mu je mula s svojim neustrašenim vedenjem odganjala strah. Božal jo je po vratu in ji dajal kruha, ki ga je priboril

za njo: Zalogaj nje, zalogaj sebi.

Minerji so vse pripravili. Olga je zagnila leseno mino s prstjo. Neopaženo so napeljali vrvice v gozd. Tedaj so čakali: videti muraj, kako bo razneslo vlak.

Ure so bile kratke kot minute. Dolg vlak je sopihal. Iz dimnika je visoko pihal dim in iskro so se žarile v zraku. Minerji so nestrpno dihal. Vlak je bil vse bliže in bliže.

Pa je prišlo nekaj vmes. Vipavcu je menda od veselja nad dobrim kruhom zarezgetala mular. Švabobranci so v to smer namerili ogenj. Težka Breda je sikala. To je izbral Mejač in njegov pomočnik. Priplazila sta se po vseh štirih do bunkerja. Skozi lesene odprtine sta zmetala bombe. Mejač jih je še za nameček poškrbnil s svincem. Breda je za hip utihnila. Pesek in šoder sta se prašila. Slišalo se je le hropenje ranjenih.

Vlak se je vedno bolj in bolj blizal. Lokomotiva je brezskrbno pihala v noč. Njeno dihanje je bilo mogočno in ošabno. Kot nezmagljiva kača se je vila med gozdovi in polji. Ni se zmenila za gluho noč, z veselim ritmom jo je rezala in si utirala pot.

Netilec je zagorel. Stefan, Olga in Kovač so se speli po stenah nekoliko višje. Bali so se železnih drobcev. Tedaj je Kovač pohodil mino. Močan pok in strašen krik se je razlegel po grmičevju. Potem je vse utihnilo, tedaj je izza Dolomitov pogledal svetel mesec.

Lokomotiva se je vedno bolj in bolj približevala.

Tresk. Noč se je vznemirila, kakor zalovi tolmun, če vrže v njega kamen.

Lokomotiva je presunljivo zatulila. Para je kot mogočen gejzir siknila proti nebu. Goreči premog se je razpršil kot koš kresnic in razsvetlil ozračje. Stefan je opazil, kako se je lokomotiva zvrnila v cestni jarek in kako je nekaj vagonov odletelo preko nje.

Ogenj je izdal minerje. Švabi so poskakali z vozov in naperili ogenj v hrbi. Kovač je ranjen v nogo obležal med skalami. Kroggle so frčale okrog njega, Stefan in Olga sta bila za lučaj nad njim. Samo spogledala sta se, ko je počila mina. Vedela sta, da bodo švabi v streljih jurisali na hrib. Ogenj je bil vedno močnejši. Kroggle so gosteje luknjale zrak. Svetlejši metki so se v velikih lokih z žvenketom odbijali od kamenja. Švabski ogenj ni ponehal. Se enkrat sta se spogledala Stefan in Olga. Nič si nista rekla. Spustila sta se po hribu. Stefan se je plazil po trebuhu. Praproto se je pripogibala pod njim. Olga si je raztrgala suknjo med grmovjem. Vsa skušana in opraskana se je spu-

ščala v dolino. Niti pomislila ni, da lahko še njo raznese nastavljen mina. Mine so kakor gobe, kjer ena raste, tam jih je še več. Kovač je stokal. Tako so se njegove slutnje uresničile.

Olga se je splazila pred Stefanom do ranjenca. Prijela ga je za roko in ga med skalami vlekla v hrib. Ranjena noga je puščala za seboj krvavo sled. Trnje in šibje je še bolj razpraskalo rano. Listje in zemlja se je zleplila s krvjo. Kovač je stokal in hotel objeti tovariša. Nič ni mislil na nevarnosti — Švabi še niso prenehali s streljanjem — prevzela ga je slepa hvaležnost do rešiteljice. Poskušal se je opreti na polomljeno nogo in poljubiti Stefanu in Olgo. Pa ga je Olga potisnila na skalo. Dolg rafal je zažvižgal tik nad njihovimi glavami.

Tovariši so prišli iskat še ostale. Sovražnik je obmetaval gozd in skale z minami. Minerji so se povlekli v mrtvo točko. Vipavec je pripeljal prestrašeno mulo. Oba sta debelo bulila v temo. Kovača so naložili mulo na hrbet in so se izgubili v gozdu.

Tako so minerji izvršili Titovo nalogo: "Rušimo komunikacije!"

Sovražnik pa je vso noč besno obmetaval položaje. Vsak pasji lajež ga je preplašil. Celotni čukanje sove ga je vznemirilo. A na progi so obležali prevrnjeni in razbiti vagoni — mrtvi! Lokomotiva ni več tulila.

VABILO NA PRIREDBO SANSOVH PODRUŽNIC

Chicago, Ill. — Podružnice SANSa v Chicagu bodo priredile v soboto 26. oktobra vinsko trgovat in ples v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Začetek ob 7:30 zvečer. Vstopnina je samo 50 centov. Imeli bomo tudi šaljivo pošto, tako da se bo vsak lahko zabaval. Pijače in jedi ni še nikdar manjkalo na naših prireditvah, torej bo tudi sedaj vse dobro preskrbljeno.

SANS vrši zelo veliko pomembno delo in zato je potrebno, da ga vsak zaveden Slovenec podpre z vsemi svojimi močmi. Kot je vsakemu znano, bo kmalu dosežena kvota za bolnišnico \$150.000, ni pa vsem znano, da od te svete ni SANS potreboval niti enega centa za nabiranje. Zelo važno je sedaj, da finančno pomagamo SANSu, da bo lahko še v naprej vršil to plemenito delo. Za bolnišnico naši člani nabirajo po hišah. Pojdite jim na roko in darujte kolikor največ morete, da boste tako tudi vi doprinesli del k tej najbolj plemeniti akciji, kar jih je še kdaj bilo med ameriški Slovenci. Vsaj mal položite dar, bolnim otrokom na altar! Pridite vsi prav gotovo na zabavo. Odbor vas zagotavlja, da se boste prav dobro imeli in se boste ravnali po tisti pesmi, ki pravi: "Mi pa ne gremo dam, dokler se ne dela dan!"

Za centralni odbor, Anton Krapenc, predsednik.

Anton Jankovich ima sedaj tudi telefon

Naš zastopnik, "večni popotnik" Anton Jankovich v Clevelandu si je končno dobil v svoj dom telefon, da mu v bodoče ne bo treba za vsako besedo iz hiše. Pa tudi drugi ga lahko pokličejo.

Sploh se je za to moderno napravo trudil že dolgo časa, a so bile vojne in povojne zapreke, in tako je slišal in telefonski zvonec šele nedavno dobil.

Njegova telefonska številka je Liberty 6603. In njegov naslov pa po starem — 14214 Westropp Ave., Cleveland, Ohio.

Kaj je inflacija?

Gradbeni dela v čikaški podzemski železnici stanejo sedaj še enkrat več, kot pred vojno. Delo pod ulico Dearborn bo stalo sedaj osem in pol milijona dolarjev. Ako bi bilo mogoče isto delo izvršiti predno je nastala vojna, bi gradnja stala samo tri milijone osem sto tisoč dolarjev.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

UNRRA se je zavzela v obubožanih deželah za velike naloge. N. pr. v Grčiji, kjer je bila skoro vsa goveja živina odpeljana, poklana od domačinov, ali pa poginila od pomanjkanja krme. Kar je krav ostalo, jih je rešila akcija oplojila umetno s semeni bikov iz Amerike pod nadzorstvom živilozdravnika dr. Irvine Concorda iz Ohia. Gornje je tele iz take zaploditve, rojeno blizu Aten na Grškem. Oče teleta je bik, doma blizu Sharona, Pa.

KAJ JE SOCIAL-DEMOKRATSKA STRANKA NA JAPONSKEM

Koncem septembra se je vršila konvencija japonske socialdemokratske stranke, ki je bila druga od kar je Japonska kapitalizirala.

To je ena najjačjih strank na Japonskem. Obstoja je že pred leti, do časa, ko je bilo delavsko gibanje na Japonskem od reakcije zadušeno in delavske stranke s socialistično ideologijo pa proglašene za ilegalne.

V mednarodnem delavskem gibanju (v internacionali) ni japonska soc. stranka nikoli velika pomenila in se tudi silila ni v ospredje, dasi je imela v svoji sredi nekaj zelo znanih delavskih mislecev in borcev. Na Japonskem se je one dni začel pojavljati nacionalistični val, ki je zavel tudi med delavstvom. Belopoltni narode se je smatralo za izkoriščevalce Azije in vseh drugih krajev, kjer žive drugopoltni ljudje.

Po obnovitvi te stranke sta se v nji že od začetka pojavili dve struji, takozvana desničarska in levičarska, kar je več ali manj povsod običaj. Na tej konvenciji je dobila glavne mandate desnica. Za predsednika je bil soglasno izvoljen Tetsuo Katajama, glavni boj pa je bil za mandat generalnega tajnika. Zmagal je desničar Suehiro Nišio, delavski vodja iz Osake, in strategist desnega krila. Dobil je 427 glasov, njegov tekmelec levičar Suzaki pa 314.

Tudi blagajniško službo so dobili desničarji, toda s samo devetimi glasovi večine.

Spor med njimi je radi vprašanja strategije v japonski politiki. Organizirano delavstvo na Japonskem je splošno je za odstranitev sedanjega predsednika japonske vlade Sigeruja Jošido, in to zahteva je poudaril tudi novi predsednik soc. dem. stranke Katajama. Nekateri desničarji pa so priporočali, da naj bi stranka stopila v Jošidovo vladov, v katero jo vabi. Njihov argument je, da bi lahko za ljudske reforme storili več v nji kakor zunaj nje.

Naravno, sporna točka je tudi vprašanje odnosa s komunisti. Konvencija je z večino glasov sklenila, da se organsko ne bo vezala z njimi, lahko pa delavstvo obeh strank nastopa skupno v vseh skupnih zadevah. Nekateri najbolj desničarski krogi pa bi radi določno izjavo proti komunistom, a so prevladovali zmernejši krogi.

Poročevalec čikaškega Suna Mark Gayn, ki je bil na konvenciji, piše, da je novi program v političnih točkah dvoumen, močne pa so točke ekonomskega programa. Konvencija je odobrila organizacijo Združenih narodov in za udeležanje pri njenem delu, je za ustanovitev delav-

VSEBINA "BULLETINA" ZDRUŽENEGA ODBORA

Septembarska številka glasila Združenega odbora Američanov južnoslovanskega porekla ima ne le zelo zanimivo ampak tudi izredno važno vsebino.

Na prvem mestu je članek L. Adamiča z naslovom "The Truth About the American-Yugoslav 'Crisis'", v katerem obširno opisuje dejstva in jih komentira.

Dalje je v "Bulletinu" informativen članek z naslovom "Facts About the Mikhailovich Case", članek o operiranju pomožne akcije UNRRA v Jugoslaviji, izmenjava pozdravov in nagovorov med novim jugoslovanskim veleposlanikom v Washingtonu Savo Kosanovičem in predsednikom Trumanom, razprava z naslovom "Why Countries Like Yugoslavia Fear America", "No Black Market in Yugoslavia", "Eastern Europe and Italy", "Trieste" in poleg teh več drugih člankov in notic.

Kdor to revijo želi, naj piše na The United Committee of South-Slavic Americans, 465 Lexington, New York 17, N. Y.

Nov rekord v zrakoplovstvu

Letalo ameriške vojne mornarice "Truculent Turtle" je doseglo nov distančni rekord. Distanca, ki jo je preletelo, ne da se bi kaj spustilo na tla, znaša 11.236 milj. direktno zračne črte; toda ker je moralo vsled vremenskih neprilik po ovinkih, je v resnici preletelo vsega skupaj v 55 $\frac{1}{4}$ urah 11.822 milj.

Polet se je pričel iz Perthu v Avstraliji in se končal v Columbusu, O. Cilj letalcev je bil Washington, D. C., a so se morali vsled tehničnih vzrokov prej spustiti na tla. V prošlosti bi vzela taka pot tedne in mesece, sedaj pa je bila izvršena v dobrih dveh dneh in pol.

Delavske šole v Angliji

Angleška delavska stranka je osnovala dalekosežen načrt za ustanavljanje delavskih šol v vseh središčih, ki jih bo obiskovalo kakih 50.000 aktivnih članov. Ob enem se ustanavlja tudi delavske korespondenčne šole. V njih se bo poučevalo o socialističnih teorijah, narodnem gospodarstvu, socialni etiki, o sgodovini ustav, parlamentarstvu itd. Tisti, ki bodo svoje študije najbolje izvršili, bodo deležni stipendij za nadaljevanja študiranja v inozemstvu.

Nekaj izza kulis washingtonske ter druge tajne diplomacije po svetu

Dasli je minilo že več tednov od kar je bil trgovski tajnik Henry Wallace odslovljen, je to senzacionalno dejstvo še vedno v ospredju.

Nihče v naši poučeni javnosti ni točno prepričan, da li hočemo vojno z Rusijo takoj, ali pa da le špekuliramo nanjo. Vemo le, da se pripravljamo za tak spoprijem. Oziroma, da smo na tej strani že v redu zanj.

Casnikar Seldon Menefee, ki piše za agencijo ONA, je priredil o tem problemu (glede Wallaceove zadeve) sledeči članek:

Odkar je Henry Wallace odstopil, je mogoče razkriti nekatere podrobnosti o nastanku in o začetkih njegovega spora z vnanjim ministrom (državnim departmentom). Večkrat se mi je v teku zadnjih treh mesecev pripetilo, da sem naletel na znamenja, ki so osvetljevala obstojen nesporazum in oznanjala prihajajoči spor.

Začetkom meseca julija — to je v času, ko se je Wallace pripravil, da napiše svoje pismo predsedniku Trumanu — sem prebil več kot eno uro v razgovoru z njim radi neke razprave o naši gospodarski zunanji politiki.

Ze takrat mi je izrazil svoje pomisleke radi tega, ker se tako tesno držimo angleških smernic. Posebno ga je vznemirilo dejstvo, da smo dovolili Angležem, da pošljejo v koš poročilo komisije za Palestino in prepovedo priselitev 100.000 novih židovskih priseljencev. Dejal je, da bi mu bilo nemogoče glasovati za naglesko posojilo, ako bi se bil nahajal v kongresu.

Toda G. Wallace je potem navzlic vsem tem svojim pomislekom podprl posojilo Angliji. Njegovo naziranje je bilo takrat, da bi bilo potrebno ugoditi posojilo Angliji obenem pa začeti proučevati posojilo Sovjetski uniji, ki je bila prosila za 1000 milijonov dolarjev. Vendar pa se je uklonil razlogu, katerega je predložilo vnanje ministrstvo, namreč, da bi angleško posojilo v tem slučaju mnogo težje dobilo svoje odobrenje v kongresu. Naslednji mesec se je pojavil spor v zadevi predloga za svetovni načrt za pridelovanje in razdeljevanje žita. Tudi tu je bilo vnanje ministrstvo v ostrem nasprotstvu z Wallaceom, ki je v tej zadevi celo izdal posebno izjavo.

Izredno zanimiv je govor, katerega je imel Wallace držati o priliki otvoritve razstave "Mir preko Trgovine", katero je priredilo društvo za vzchod in zahod. Govor je bil nameravan za 23. september, tako da je radi resignacije odpadel. Toda dana mi je bila prilika, da prečitam osnutek te izjave, ki sicer ni posvečena v prvi vrsti zadevam vnanje politike, a je zato jasno povedala, kakšno vlogo bi morala po Wallaceovem mnenju igrati Amerika na polju gospodarstva v povojnem svetu.

V bistvu bi bil Wallace povedal približno naslednje:

"Danes, trinajst mesecev po koncu vojne... smo prevzeti z novim težkim strahom. Ako bi nam bilo mogoče, da pridobimo vse narode za skupen in lojalen napor v prid miru in izgraditvi novega in boljšega sveta, katerega moramo postaviti na razvaline starega, bi mogli reči, da smo svojo nalogo zadovoljivo rešili, in razmotali osnovni problem našega stoletja. Treba je, da napravimo mir za vse narode bolj koristen kot vojne..."

"Te naloge ni mogoče izvesti v enem samem zamahu. Toda vse preveč se govori o ideologijah, preveč se razpravlja o prvih dveh svobodah, premalo na porov je, da se izvede tudi vse ono, kar je potrebno, da odpravimo še strah pred pomanjkanjem."

"Ako hočemo doseči to, bomo morali odpreti na široko vsa v-

ta svetovne trgovine vespovsod po svetu... Naša vlada mora dati posojila, ki bodo omogočila drugim deželam, da izgradi svoje industrije in uredi svoje gospodarstvo. Podpirati moramo tudi zasebne investicije ameriškega kapitala v zunanjem svetu.

"So ljudje, ki hočejo, da bi morali zahtevati političnih koncesij za svoja posojila. Moje naziranje je, da morajo biti vsa posojila, tako zasebna kot državna, strogo gospodarskega značaja, ter da ne velja mešati vnanje političnih pogojev. Ako bomo izboljšali zunanjo v svetu gospodarski položaj ljudstev in dežel, bomo dosegli več tudi na političnem polju kot z največjim političnim pritiskom."

"Možnost imamo, da pomagamo svetu do blagostanja, ki bo izviralo iz izboljšanja trgovine med narodi. To je naša velika prilika. Stojimo na zgodovinskem križpotju. Odločiti moramo, ali bomo hodili po potu vsesplošnega svetovnega sodelovanja ali po stezah gospodarskega nacionalizma... Toda mi Amerikanci smo praktičen narod. Mislim, da bomo pravilno ukrenili, ako bomo le pomislili na ugodnosti, katere nam bo prinesel razvoj svetovne trgovine."

Grškim rojalistom ne bo šlo gladko

Grški kralj George II. se je srečno povrnil nazaj na tron in si skušal pod vodstvom prejšnjega premierja rojalista Konstatina Tsaldarisa ustanoviti nekakšno "koalicijsko" vladu, da bi izgledala saj na videz demokracija, z zaslonbo med ljudstvom.

V ta namen je bil povabljen v vladu vodja konservativne republikanske "liberalne" stranke Themistocles Sophoulis. Vstop v vladu pod prej omenjenim premierjem je odklonil. Vrh tega je za pogoj vstopa v vladu zahteval razpust sedanjega parlamenta, čes. da so bile nedavne volitve poslancev vanj "dvomljive". Kralj je zahteval odbil in tako ima Grčija vladu iz istih fašističnih in drugih reakcionarnih krogov, ki so se prej družili pod kraljevim vodstvom.

Medtem se civilna vojna v majnem v severni Grčiji nadaljuje. Ker so kraljeve čete moderno opremljene, z angleškim in ameriškim orožjem, in ima kraljeva vlada zaslonbo angleških čet ter anglo-ameriške diplomacije, je naravno, da vladno vojaštvo "zmaga". Vendar pa so ameriški novinarji na Grškem mnenja, da se sedanja vlada ne bo dolgo vzdržala. Ob enem so o bojih v severni Grčiji poslali svojim listom poročila, ki za novo grško "demokracijo" in anglo-ameriško diplomacijo na Grškem niso nič kaj prijazna. Se celo poročevalec čikaške Tribune se je zgražal nad početjem grške vladajoče reakcije ter njenimi vnanjimi zavezniki in Tribuna je njegova poročila priobčila.

Svarilo iz Palestine

oljnin družbam

Zidovski podtalni radio v Palestini, ki ga obratuje teroristična zionistična organizacija Ir-gun Zvai Leumi, je sporočil, da bo v bodoče napadala tudi ameriške, ne samo angleške oljne naprave v Palestini in kjerkoli drugje v Sredozemlju jih bo dosegla. To bo počela, dokler ne bosta ameriška in angleška vlada spremenile svojega stališča napram zionizmu.

Naravno, da so oljne družbe v skrbih, čeprav imajo svoje cevi iz oljnih polj v pristanišča zastražene in enako tudi proge ter druge naprave. A teroristom se je mnogo napadov na vlake in cevi ter na čistilnice olja vzlic temu posrečilo in napravili so veliko škodo.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

TEL. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicaga in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8446
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

JACANJE VPLIVA NAŠIH VOJAŠKIH KROGOV V VLADI IN DIPLOMACIJI

Pretnje z atomskimi bombami. — Wallace povzročil s svojimi izjavami v vladi, diplomaciji in v vojaških krogih mnogo nejevolje in jeze

Ze ko je Hitler udaril v Rusijo in mi se nismo bili v vojni, so mnogi na visokih krogih izrazili odkrito zadovoljstvo in želeli rdeči armadi čimprejnjega konca.

Ko je končno prišel tudi naš Pearl Harbor na vrsto, so se kako leto pozneje, in tudi že prej še vedno čuli glasovi, posebno v častniških krogih, da ko opravimo z Nemčijo in Japonsko, bomo še z Rusijo "obračunali". Tako mišljenje je bilo prilično razširjeno ne samo v častniških plasteh temveč tudi med navadnimi vojniki. To, da ni bilo brez podlage, je dokazal bivši trgovski tajnik Henry Wallace s svojim govorom v New Yorku in s pismom, ki ga je pisal o položaju predsedniku Trumanu še julija t. l.

Casnikar Malcolm Hobbs je napisal o tem sledeči članek:

Eno vprašanje, katere je Henry Wallace vrgel na mizo s svojimi nedavnimi izjavami, je obtožba, da se nahaja med ameriškimi vojaškimi osebnostmi nekaj takih, ki hočejo vojno z Rusijo.

V svojem pismu predsedniku Trumanu je Wallace dejal naslednje: "Ena smer ameriškega vojaškega mišljenja priznava, da bi atomska vojna, v kateri bi razpolagalo več nasprotnikov z atomskimi bombami, u ničila moderno civilizacijo. V sled tega priporoča ta šola preventivno vojno, to je, napad na Rusijo, dokler le-ta se nima v rokah atomske bombe."

"Ti načrti," je dejal Wallace, "niso le nemoralni temveč tudi neumni."

Ministra vojne in mornarice sta takoj odgovorila v pismu predsedniku, v katerem naglašata, da v teh očitkih ni niti trohice resnice.

Kaj je res? Ali so ameriški vojaški strokovnjaki prepričani, da je vojna z Rusijo neizogibna ali ne?

Pred vsem naj pomen, da nisem našel v Washingtonu nikogar med odgovornimi uradniki, ki ne bi imel nobenih dvomov v resničnost izjav ministrov vojske in mornarice. Uradni krogi splošno priznavajo, da je bila namenjena za javnost, da se položaj v kolikor mogoče popravi. Navesti teh priznanj seveda ne morem.

Splošno odgovarjajo približno naslednje: "Vojaški krogi povsem jasno računajo z možnostjo vojne z Rusijo. Njihova naloga je, da skrbje za varnost dežele, tako da morajo računati na vse možne nevarnosti in upoštevati vse grožnje. Njihov posel je vojna. Toda kaj naj to znači: Vojaki ne delajo politike. Vojno more napovedati le kongres na zahtevo predsednika, in na njegov predlog.

Govoril sem tudi s tremi visokimi častniki — dva sta bila generala, eden pa polkovnik — ki so mi vsi trije povedali svoje prepričanje, da je vojna z Rusijo neizogibna, ter da bi bilo radi tega najbolje, da se jo čim prej začne in konča. Moje razmerje s temi častniki nikakor ni tako ozko, da bi bili radi mene govorili posebno odkrito in brez-

skrbno. Mišljenje, katero so izražali, pa je bilo tako slično v vseh slučajih, da je brez dvoma izražalo enotno smer naziranja v Pentagonu. Malo je tukaj častniških poročevalcev, ki ne bi bili naleteli na isto mišljenje.

V zvezi s tem je tudi zanimivo, kaj armada pripoveduje svojim vojakom glede zadeve miru. Obstaja namreč orientacijski program, katerega nadzoruje divizija za informacije in vzgojo, ki obvešča častnike o tem, kaj se godi po svetu. To je skrbno pregledan material, v katerem je težko najti nepremišljenih izjav. Navzlic temu pa je najti v njem naslednje zanimivo naziranje:

V "Army Talk No. 138", ki je bil izdan dne 7. septembra, je na razpravi atomska vojna. V tem pamfletu je šestkrat omenjena možnost nove vojne. Spis naglašajo slabosti organizacije zedinjenih narodov in pravi, da "moramo tudi nadalje računati s tem, da je vojna zares mogoča."

V nadaljnjem se razpravlja o verjetnem poteku take atomske vojne. Omenjena je možnost, da bi "bila država brez atomskih bomb lahko napadena od druge države, ki bi razpolagala s tem orozjem." V tem slučaju bi "brezmočnost slabše države prisilila njeno vodstvo, da se preda še preden bi se sovravnosti zares začele."

Malo dvoma je, da Wallace ni daleč od resnice, ko trdi, da obstoja šola vojaškega mišljenja, ki je prepričana, da je vojna neizogibna. A kaj glede trditve, da naziranje vojaških krogov ne pomeni, da bi bil mir res ogrožen?

Res je, da vojniki v ameriški politiki niso igrali nobene važne vloge. V vsej naši zgodovini smo bili izredno nezaupni napram militarizmu. Ako bi tako tudi ostalo, bi bilo varno omalovaževati vpliv ameriških vojaških krogov na našo politiko.

Nedvomno je, da je Wallace zaskrbljen radi tega, ker je bilo v preteklem letu vedno več ameriških vojaških osebnosti zaposlenih v ameriški diplomaciji. Obenem so postali visoki častniki vedno bolj vplivni med svetovalci predsednika samega.

Visoka mezda operatorjev vzpenjač

Včasih so bili v čikaškem downtownu operatorji vzpenjač zelo slabo plačani. Sedaj je v komercialnih zgradbah njim garantirano \$226 zaslužka na mesec. To je najvišja plača za te vrste delo v Ameriki. Omenjene zgradbe upoštevajo okrog dva tisoč operatorjev vzpenjač.

Banke sedaj "varne"

Vladni bančni urad (Federal Deposit Insurance Corporation) pravi v svoji nedavno objavljeni statistiki, da ni lani propadla niti ena banka v tej deželi. To se je zgodilo prvič v zadnjih 75 letih, pravi poročilo.

V štirih letih Hooverove administracije je propadlo 6.346 bank in na stotine potem, ko je Roosevelt prevzel vlado.

AVSTRIJA JE V HUDI STISKI. Pomožna akcija UNERRA ji znatno pomaga, bodisi z živili, orodjem, traktorji itd. Gornje je slika traktorja, in pa specialista, ki ljudem tolači, kako se ga uporablja, da vrši svoje delo.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ljavi. In uveljavila se bo v svoji pravi obliki šele ko bo tudi kapitalizem odpravljen. Kajti fašizem je izrastek kapitalističnega sistema in njegovih hib ter boleznih.

Revija "Nation" ugotavlja, da je bila ena največjih Rooseveltovih zmot, oziroma največja to, ker si je v zadnjih predsedniških volitvah izbral za podpredsedniškega kandidata Harryja Trumanu. Bržkone je posebno Wallace in še marsikdo enakega mnenja.

Dr. Miha Krek, ki je prišel iz Londona med svoje ubegle tovariše v Rim, sedaj pa je baje med njimi v Trstu, je ob enem pooblaščenec zaveznike sosedbene oblasti. V Ljubljani pa ga je sodišče — v njegovi odsotnosti seveda, obsodilo zaradi izdajniškega početja nad narodom na večletni zapor. Seveda se ne misli vrniti v Ljubljano, saj ne toliko časa, dokler ne bo Slovenija in "Jugoslavija" "osvojevala" tako kakor si on želi in kajpada tako, da bo zanj varno.

Krek načeljuje jugoslovanski dobrodelni družbi v Italiji, ki edina ima od zasedbene oblasti pooblastilo, kdo izmed jugoslovancev v Italiji se sme nastaniti v begunskih taboriščih, ki jih vzdržuje anglo-ameriška oblast in UNRRA. Uradniki slednje so poročali, da v teh taborih gospodarijo jugoslovanski rojalistični častniki. To je naravno. Drugi so se vrnili v Jugoslavijo ko hitro so mogli, da v nji delajo za obnovo svoje dežele. Le rojalisti z drugimi pijavkami vred so navajeni živeti od tujih juljev in še v čast si to štejejo. Kajti delo se jim zdi sramotno. A produkte dela pa le radi uživajo.

V Beogradu je imela ameriška ambasada takozvani informacijski urad, ki bi bil sicer dobra ustanova, a ga je uradništvo, ki je Jugoslaviji neprijetno, zlorabljalo s tem, da se je iz njega širila propaganda proti nji. N. pr., prevajali so članke iz Hearstovega tiska v Ameriki, polni strupa do mlade države, jih razmnožili in jih delili v srbohrvaščini med narod. Vlada v Beogradu je zahtevala, da se tak "informacijski" center za prene in to se je zgodilo. V tej številki ima izjavo o tem jugoslovanski poslanik pri ameriški vladi Sava Kosanović in na peti strani SANSov tajnik Mirko G. Kuhel.

J. C. Rich, ki je urednik glasila klobučarjev, mesečnika "The Hat Worker" v New Yorku, skuša v svojih noticah "That's Rich" biti sarkastičen tudi na račun sedanje Jugoslavije. V eni piše, da so Titovi pristasi, oblečeni v G. I. srajce in v obleke, ki jim jih je dala UNRRA, demonstrirali po ulicah, vihteli orožje in vpili, "zahtevamo vojno z Ameriko!" Ampak kor jim je blago in živež, "pač pa miroljubna sosed s severa". J. C. Rich je v tem pokazal precej razgizenosti, toliko, da je na Palestino pozabil in na vse tisto, kar se tam dela z židi in kaj si tam mislijo o naši in angleški vladi.

"Srbobran" se poteguje za obtoženega zagrebškega nadškofa Stepinaca kot da je on pravoslavni ne pa katoliški biskup. Nekaj let nazaj je bilo drugače. Takrat je "Srbobran" klical

ogojen in žveplo na Paveliča, ker mori Srbe, in na Stepinaca, ker Srbe na Hrvaškem s Paveličem siloma krstita za katoličane. Čes, "spreobrnite" se, ali pa boste takoj pogubljeni! Da se je vršilo tako, so izpovedali na obravnavi v Zagrebu celo katoliški duhovniki, ki so bili pod Paveličem udeleženi pri nasilnem "spreobračanju" Srbov iz pravoslavne v katoliško vero. Ampak uredniki "Srbobrana" so vražijo bolj tiste Hrvate, ki so pomagali oteti Srbe izpod Paveliča, kot pa slednjeje in Stepinaca. Kajti prve vrste Hrvati so "komunisti", Pavelič pa je vendar "kristjan" in sovražnik komunizma! Zasljepljenost in zagrizenost sta neozdravljivi bolezni.

Glasilo KSKJ, ki je kupilo od Ivana Jerića pravico do naslova "Amerikanski Slovenec", si bo spremenilo ime v "Amerikanski Slovenec", s podnaslovom "Glasilo K. S. K. Jednote". S tem bo odslej to glasilo "najstarejši" slovenski list v Ameriki. In ob enem tudi drugod, kajti listi v starem kraju, ki so bili starejši, so bodisi prenehali že med okupacijo, največ pa ob osvojitvi Slovenije. "Amerikanski Slovenec" je že bil glasilo KSKJ, da si ni bil njena last. Mnogo let je bil "A. S." zelo bojevit list, toda ko so pomrli takratni duhovniki, ali pa se postarali, da jih je minila volja za boj, je list polagoma širil in menjal lastnike drugega za drugim. Imel je že protestanta za gospodarja, ki ga je ponudil naprodaj "Glasu Svobode" v Chicagu. Nato je še životaril v Jolietu v slovenskih rokah, dokler ga ni končno kupila družba, ki ji je načeljeval — saj duhovno če že ne po imenu — frančiškan Kazimir Zakrajšek. Fari sv. Stefana pa ni bilo dosti za ta list in v Ameriki rojeni slovenski frančiškani, ki župnikujejo v Chicagu in drugje, se tudi niso brigali zanj. Na oknu tik šole sv. Stefana je sedaj samo še ime "najstarejšega slovenskega lista v Ameriki", ki ga ni več.

Urednik Glasila KSKJ smatra, da bo list njegove jednote pod novim imenom v bodoče še bolj izrazilo glasilo katoliških Slovencev v Ameriki kakor pa je bilo doslej. Čudno, kako bi moglo ime vplivati na tako spremembo! Sicer pa pri Ameriški domovini v Clevelandu, in duhovniki, ki pišejo vanjo, že dolgo smatrajo, da le ona je resnično glasilo slovenskih katoličanov, ker je bojevita in ker med katoličani — saj v clevelandskih slovenskih župnijah, res kaj pomeni. Ampak da-li je to, kar ona piše, resnično katoliški duh, tega niti v Jolietu ne verjamejo!

Mali tatovi se ne bodo nikdar izpametovali in se naučili, da se današnja justica ravna po stari rečenici — male tatove zapira in velike izpušča. V Chicagu sta bili dve ženski obojeni vsaka na 30 dni zopora, ker sta ukradli v prodajalni štiri kročnike. Ako pa si bi dale zgraditi velike tovarne na dolne stroške, in si jih dobile v obrat, pa si pri tem določile še kraljevsko plačo in milijone profita, se jima ne bi dogodilo drugega kot da bi bile pozvane pred kak kongresni odsek na preiskavo. Mnogim, ki so tako obogateli, niti tega ni bilo treba.

Moskovski radio je obdolžil michiganskega senatorja Van-

denberga za tisto zlo, ki je krivo sedanje gonje proti Sovjetski uniji v Zed. državah. Govornik v omenjenem radiu je slušalcem pojasnjeval, da je bil Vandenberg v zveznem senatu izolacionist in strasten nasprotnik Rooseveltove protifašistične politike. Nasprotoval je predsednikovim predlogom za oboroževanje in udrihal po njemu, češ, da tira Zed. države v vojno. Sedaj je Vandenberg Byrnssov svetovalec na mirovni konferenci v Parizu. In je umevno, da tak reakcionar kot je Vandenberg ne more biti prijatelj Sovjetske unije.

Pilot Byrnsovega letala je Jugoslovian, oziroma Srb. Ni še niti državljan, a vendar ima tako važno službo. Mirko Kuhel vprašuje v tej številki (na peti strani) kako to, da si je baš njega izbral, ko je vendar toliko sposobnih ameriških, tu rojenih pilotov. Morda je tudi to demonstracija proti "Titovi Jugoslaviji"! Kajti pravilno je, da si visoke glave ne iščejo tujece za svoje stalne pilote. Posebno ne če imajo svojih v izobilju.

Feldmaršal Jan Smuts, ki je predsednik vlade Južnoafriške unije in slovi za velikega državnika, je dne 29. septembra v Parizu dejal, da vojne ne pričakuje saj eno generacijo še ne. Pravi, da je Stalin s svojimi pojasnili za razčiščenje situacije precej pripomogel in ker so se Zed. države politike izolacije docela otrsle, je tu podlaga za upanje, da bodo velike sile zgradile mir, ki bo trajal ne le skozi eno temveč skozi več generacij.

Pri Piju XII. je bilo 29. sept. 700 delegatov Krščanske zveze italijanskih delavcev, ki mu je izrekla svojo zvestobo in pa da bo branila krščanska načela v Italiji. Papež jim je v odgovoru dejal, da se vodi proti njemu boj, češ, da je Vatikan pomagal zaplesti svet v vojno, a resnica je, da je on (papež) deloval Italijo obvarovati za mir. In ko je bila že v vojni, je on še vedno storil kolikor je mogel, da se bi vojna vihra čimprej končala. Ampak njegovi kritiki navajajo o delovanju Vatikana med vojno in prej precej drugačna dejstva. Zato bo imela omenjena zveza veliko dela, predno bo mogla napredno italijansko delavstvo uveriti, da cerkev v Italiji ni bila na "dučejevi" strani.

COMMUNITY CHEST

V teku je kampanja, kakor vsako leto v tem času, za zbiranje v skupni dobrodelni sklad, ki ga imenujejo po vsi deželi "Community Chest". Minimalna vsota letos je določena na \$170.000.000. Kampanjo v ta namen je otvoril 1. oktobra predsednik Truman s govorom po radiu. Iz tega sklada se nabrano vsoto razdeli sorazmerno med razne priznane dobrodelne ustanove, ki delujejo tu in med ubožnimi drugod po svetu.

Radio postaj je čezdalje več

V Illinoisu je bilo pred deseti leti 32 radio postaj, izmed njih 13 v Chicagu. Sedaj jih je 50, od teh 18 v Chicagu.

Nezgode v industriji

Nezgode v industriji so letos v primeri z isto dobo v lanskem letu narasle. V drugi četrtini tega leta je bilo poškodovanih pri delu 124.000 delavcev, ali 16.500 več kot lani v isti dobi. Izmed njih jih je 400 vsled poškodb umrlo in 5.200 pa je trajno poškodovanih.

ANI NI ZE ČAS?

Kritično mnenje proti angleški delavski vladi

Detroit, Mich. — Dolgo sem odlašal — bi ali ne bi te svoje misli dal v javnost. Ze več kot leto dni je minilo od kar je v Angliji delavska vlada na krmlu. Napredno delavstvo v Ameriki in širom sveta je od nje veliko pričakovalo. Poznam rojake, ki so jim solze od veselja zalivale oči ob poročilih, da je v volitvah v Angliji dobilo delavstvo večino. Vodstvo JSZ in Proletarca je poslalo novo izvoljeni vladi čestitke, kar je bilo na mestu. (Op. Čestitka k volilni zmagi je bila poslana tedajnemu predsedniku eksekutive delavske stranke Haroldu Laskiju, ki taktiko sedanje vlade v marsičem kritizira. Laski je bil nedavno z delavske deputacije na obisku v Sovj. uniji.)

Toda koliko razočaranj smo doživeli nad to vlado! Je imperialistično usmerjena od kar je na krmlu. Zato je skrajni čas, da te čestitke odpokličete. Kajti kar počneta socialisti Attlee in Bevin pod imperialističnim klobukom, dela sramoto vsemu z a v e d n e m u delavstvu. Niti Churchill ne bi mogel angleškemu imperializmu boljše služiti kakor omenjena dva.

Star pregovor pravi, da na svetu je vse mogoče. Zato se ne čudim, da so angleški socialisti padli na tako nizko stopnjo, da zagovarjajo svetovni imperializem na celi črti.

Ze izkušnje iz MacDonaldovih časov potrjujejo, da Angležem ni verjeti. Toda MacDonald sem zagovarjal zato, ker ni imel večine v parlamentu, torej svojega programa ne bi mogel izvesti. Toda danes ima v njemu delavska stranka dva glasova proti nemu. Njeno nadaljevanje torijskega imperializma pa presega vse meje dostojnosti. Milijone mladih fantov po svetu je dalo svoja življenja, da se odpravi torijski pankrt, fašizem in nacizem. Danes pa delavska vlada podpira stoočstno tisto, proti čemur so mladi fantje umirali na bojnih poljanah. Izgleda, da so se žrtvovali zaman.

Fašizem se živi in dviga glavo povsod pod protekcijo angleških in ameriških bajonetov. In kjerkoli se nahajajo angleški in naši vojaki, ima reakcija potuho.

Zatiranje svobodoželjnih narodov pod pretvezo usiljevanja takozvane zapadne demokracije je neodustljivo. Nelepo od nas je tudi to, da hočemo našo južnojaško demokracijo poriniti v grlo drugim narodom. Kajti svobodoželjni narodi razumejo našo demokracijo bolj kot jo mi sami. Boljše bi bilo, da se bi mi učili njihove demokracije in svobode.

Največ se sedaj govori o tretji svetovni vojni. Odpred radio, iz njega zabučti tretja svetovna vojna. Vzameš v roke časopis, ali se pogovarjaš s sosedom, spet je svetovna vojna na dnevnem redu. Niti mir po minuli vojni ni še podpisan, kri v nji padlih žrtve se še ni posušila — pa je že toliko propagande za tretje svetovno klanje. Kje le so tiste štiri svobodščine, ki sta jih z atlantskim čarterjem vred skovala nekeje na Atlantiku Churchill in Roosevelt? Najbrž so se pogreznele v morje. Vsaj taka je Churchillova želja, Roosevelt pa se je po prirodnem zakonu poslovil od njih. A reakcionarji Churchillovega tipa pa delujejo dan in noč, da vsaka svoboda, ki ne prija interesom njihovega imperializma,

ostane na dnu in so jo pripravljeno držati tudi tam z atomsko bombo, samo da obdržijo ljudstva, ki hrepene po svobodi, na tleh.

Toda progres se ne da potopiti. Napredek je zakon evolucije in bo zmagal prej ali slej. Ako nas pa atomska bomba pobije tam kjer so štiri svobodščine pokopane, bomo imeli vsaj zadoščenje, da bodo morali tudi naši sovražniki kapitalisti, zavajalni delavski voditelji in drugi, ki silijo svet na kriv pota, z nami vred na dno te katastrofe.

Ves današnji nepokoj izvira v glavnem iz tega, ker se nekateri narodi nečesto prilagodijo "ameriškega načina življenja" (American way of life) in naši demokraciji.

Zapadnjaškim trobentačem demokracije ne gre v glavo, da se nekateri narodi rajše zatekajo pod rdečo marelo kot pa pod našo nepristno demokracijo. To je po njih mnenju nezaslišano. Mi smo jim pomagali v vojni, pomagamo jim sedaj in ob enem dajemo potuho reakciji fašistične ideologije. Tudi v Nemčiji, v Italiji in v Grčiji je anglo-ameriški aparat naklonjen nazadnjakom, ki so bili fašisti, kolikor jih je še ostalo. Jih je še precej. Deželam usiljujemo kralje nazaj in delamo na vse pretege, da ostaneta dva razreda — gospodar in tlačan. Pa se ljudem še čudimo, ker nam obračajo hrbet!

O, ko bi kdo prišel in nam razsvetlil razum, kako zastaviti pot rdeči spaki! Potem bi lahko mirno spali. V ta namen smo pripravljeno žrtvovati še nadaljne milijončice, samo če bi pomagalo. — Joe Korsic.

Nemški jetniki v Italiji hočejo domov

Koncem septembra in v začetku oktobra so zastavkali nemški vojni jetniki, ki delajo za ameriško okupacijsko armado v Julijski krajini. Tam jih je okrog 14.000. Poslužili so se se sedee stavke. Nato se je ta način stavljanja razširil med nemškimi jetniki po vsi Italiji. Glavna njihova zahteva je, da se naj jih pošlje domov, in druga pa, dokler se to ne zgodi, hočejo več svobode, to je, da lahko po italijanskih mestih in vaseh v bližini svojih taborišč po storjenem delu svobodno potujejo. Dalje hočejo, da jim okupacijska uprava poskrbi več zabavišč, udobnejši stan ter boljše hrano. Ameriška vojaška policija je "kolovodje" te stavke poslala v "poostren" zapor, druge je pridobila, da so spet začeli delati. Kar je zanimivo pri tem je to, da se znajo tudi discipline vajeni nemški vojaki upirati in zahtevati izboljšanje svojih življenjskih razmer.

Veliki izdatki dežel za propagando

Pomožni državni tajnik Benton je na shodu novinarjev razlagal, da troši Anglija za propagando dvakrat do trikrat več kot Zed. države. Rusija pa več kot naša dežela in Anglija skupaj. Tako trdi Benton.

Ruski radio oddaja v Zed. države svoje programe 4 ure na dan v angleščini in 45 minut v židovskem jeziku (yiddish).

Koliko kakšna dežela za svojo propagando v inozemstvu resnično troši, je težko vedeti, ker ne polagajo o tem in o špijonaži nobenih računov.

Resnica živi v kleti; zmota sedi na pragu.—Austin O'Malley.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE ..
CHICAGO, 23, ILLINOIS

GIRLS and WOMEN

YOU ARE NEEDED AT ONCE
FOR FULL TIME WORK AT

SEARS

Typists, Clerical, Index Clerks, Order Fillers,
Billers, Key Punch & Comptometer
Operators, Stenographers
Immediate Discount Privileges

Sears Roebuck & Co.

ROOM 15 ADMINISTRATION BLDG.
925 South Homan Avenue

HOURS: DAILY 8 TO 4:30 P. M. — SATURDAYS UNTIL NOON

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Res čudne reči se dogajajo

Nedavno so se vrnil v Zed. države trije ameriški vojaki iz Jugoslavije, ki so se pritožili, da so bili v priporu v ameriškem veleposlaništvu v Belgradu, češ, da so osumljeni udeležbe umora nekega ruskega častnika v Belgradu. Novinarjem so izjavili, da jim o umoru ni nič znanega, še manj pa da so bili pri njem udeleženi, aretirani in pridržani v priporu pa so bili le za pretezo, da je bilo pravemu krivcu pod zaščito ameriškega poslanika Pattersona omogočeno pobegniti iz Jugoslavije. V primeri z drugimi važnimi dogodki, ki dobivajo več ali manj publicitete v ameriškem tisku, se zdi ta zadeva malenkostna. Značilno pa je, da spričo toliko Jugoslaviji nenaklonjene publicitete ameriške novine omalovažujejo vesti, ki bi znale naše ameriške diplomate v Belgradu predstaviti javnosti v drugačni luči kot si pa želijo.

Manevri veleposlanika Pattersona niso nič novega za one, ki so zasledovali njegovo diplomatsko kariero. Človek, ki je na vse mogoče načine manipuliral, da bi odprl vrata za povratek skrahirane jugoslovanske in z njo ameriške in britanske reakcije h jugoslovanskemu koritu, ne bo preko noči spremenil svojih namenov. Uradno lahko poudarja vse mogoče izjave in se h navsko laska Titovi vladi. Ne uradno pa se poslužuje vseh sredstev, da otežuje prijateljske stike med Ameriko in Jugoslavijo in izživa jugoslovanske neupodobne in mlade diplomate k drastičnim dejanjem. Če bi se kaj takega odigralo v jugoslovanski ambasadi v Washingtonu, bi reakcionarno časopisje natušilo na prvi strani s štiri palce velikimi črkami: Tito sečeni morilci. — Faktično pa nismo v jugoslovanskih listih čitali niti besedice o tej zadevi.

Čudno, kaj? Niti nismo presenečeni ob vesti, da je jugoslovanska vlada zahtevala prenehanje poslovanja informativnega urada pri ameriški ambasadi v Belgradu. Svojo zahtevo opira na dejstvo, da so v ambasadi bili mimeografirani Hearstovi članki, v katerih se blati "komunistična" Jugoslavija in propagira proti nji. Pattersonov informativni biro v Belgradu ni samo pisal o Ameriki, temveč je med jugoslovansko reakcijo širil tudi tako propagando proti Jugoslaviji, kot si jo je zamislilo ameriško reakcionarno časopisje s Hearstom na čelu. Dasi so diplomatski odnosi med Ameriko in Jugoslavijo silno omanjani (ker so jih Jugoslaviji nasprotni elementi namenoma hoteli razmaja) in nadaljni neprijateljski incidenti niso zaželeni, je jugoslovanska

vlada pač podvzela pravilne korake, ko je ustavila nadaljevanje take propagande. To je bilo ponovno opozorilo ameriški vladi, da Jugoslavija ne bo dopustila kateremukoli, da bi ruvala proti nji na njeni lastni zemlji. Prepričani smo, da to opozorilo ni šlo kar meni nič tebi nič mimo ostalih zaveznikov vlad, ki tudi niso Jugoslaviji naklonjene.

In Hearstovi kolonariji so zavriščali: Tito zapira "čitalnice" in preprečuje jugoslovanskemu ljudstvu, da bi se "izobraževalo". Ali je čudno, da Jugoslavija ne mara take "izobrazbe"? Associated Press poroča iz Washingtona 2. oktobra, da je bila prošnja za ameriško državljanstvo odklonjena "Bynesovemu osebnemu pilotu in trem drugim jugoslovanskim letalcem", ki sedaj služijo kot oficirji v ameriški armadi.

Dejstvo, da je Bynesov osebni pilot "nedržavljan", obenem pa bivši jugoslovanski oficir — "človek brez domovine", ki se ne mara vrniti v Jugoslavijo, je zanimivo za slehernega Amerikanca. Piše se Vojislav N. Skakić in je star 37 let. Oficir v ameriški aviaciji je postal šele avgusta 1945 in ravno tako Miloš M. Jelić, 33 let, Živko T. Milojković, 33 let, in Dejon D. Radić, 35 let. Državljanstvo jim je bilo odklonjeno, ker niso ameriški prebivalci.

Kdo so omenjeni štirje fantje? Bivši jugoslovanski oficirji, ki so verjeli propagandi jugoslovanske reakcije v Jugoslaviji in inozemstvu, da bodo Amerikanci in Angleži okupirali Jugoslavijo, jo očistili partizanstva in Tita ter odprli deželo Petrovi kraljevi vojski in njegovim protijudskim pajdašem in izkoriščevalcem. Na nekam podoben način so računali tudi domači izdajalci v Ljubljani in Zagrebu. Toda to je že zgodovina. Za nas je važnejše vprašanje, zakaj si je državni tajnik Bynes izbral enega teh kraljevaških oficirjev za svojega osebnega pilota, ko je imel na izbero na tisoče in tisoče domačih pilotov?

Mar je bivši jugoslovanski kraljevski oficir kot Bynesov pilot kaj pripomogel do sedanjih odnosov med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in vlado Zed. držav? Jugoslavijo smo že itak prisilili, da nam ne zaupa. Uposlitev jugoslovanskega kraljevaša na tako važnem mestu sigurno ni doprineela kakega zboljšanja v teh odnosih. Res čudne reči se dogajajo!

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Anglija gradi letališče v Aziji

Namen Anglije je utrditi svoj vojaški položaj v Aziji z novimi vzletišči. Enega blizu Singapura ima sedaj v delu. Stalo bo \$80,000,000.

DO KONCA VOJNE so naciji obešali ljudi v množicah. Zavezniki jim vračajo, toda ne po nacijsko, kajti obsodili so v smrt le enajst glavnih kolovodij, nekaj nacijskih in fašističnih zločincev in kvizlingov pa je bilo obešenih ali pa ustreljenih v posameznih deželah.

Kako pripravljamo les za obnovo...

Med bohinjskimi drvarji in gozdarji, ki noč in dan spravljajo les z Jelovice v dolino

Nad Jelovico in Rudnim poljem visijo redki oblaki. Po gozdih poteh hreščejo vozovi, polni lesa. V dolini na cesti ob Bohinjskem jezeru pokajo z biči vozniški.

"Kdo bi mislil na počitek?" pravi drvar in si z rokavom potegne čez zagorel, poten obraz. "Mudi se za obnovo," se pogovarjamo v gruči. "Rudarji v Trbovljah, Hrastniku in drugod potrebujejo jamski les, papirnice celulozo, gospodarji tramove, ostrešja in slemenja, usnjarska industrija naroča lubje..."

V dolini tuli na žagi sirena. "Fante, malo se bo treba podpreti," zategne sloki in koščeni drvar. Krepki zobje sami meljejo, misli pa so pri hlohidi, pri žicnici, pri deskah in tramovih.

"Tovariš, pogledj v dolino! Ali jih vidiš, skladovnice? Takih še ni bilo v naši dolini..." mi kaže s prstom star gozdar. "Sele ko smo rešili prve naloge, smemo govoriti, kaj smo že naredili bohinjski drvarji in gozdarji," sproži pomenek vodja skupine. Potem govorimo vse vprek.

Najprej smo se lotili spravljavanja starih skladovnic lesa v dolino. Od povsod so prihajali klici po lesu, drvah in lubju za obnovo in industrijo. Prve naloge smo uspešno rešili.

Drvarjem in gozdarjem ponosno žarijo oči. "Ko smo v prvih dneh maja vrgli švabe iz bunkerjev in jih nagnali po savski dolini," ves razvnet pripoveduje drugi gozdar, "smo se lotili obnove naše žicnice za prevoz lesa z Jelovice. Trikrat je poskusil okupator spravljati les po žicnici. Trikrat so jo partizani požgali. Tako je ostalo ob žicni postaji 4000 m lesa in 1500 m bukovih drv. Do oktobra smo spravili po obnovljeni žicnici že 3000 kv. m. lesa v dolino do železnice. Zdaj teče žicnica noč in dan ter spravlja les z Jelovice."

"Požimi je bilo težje. Večino lesa, ki smo ga prevzeli, je bilo treba vleči v dolino po strmih zasneženih poteh. Dolgo smo čakali na sneg — Sele konec januarja so se pota utrdila. Čez 200 voznikov je s konji in voli dan za dnem rilo po gozdovih sneg. Nakladali smo, vlačili in vozili. Bali smo se, da bi nam od juga ne skvarila potov v dolino. Zato smo hiteli kot še nikoli."

Ozrlji smo se v dolino. Majhen rob jezera se je lesketal kot zrcalo. Mimo sv. Janeza se je vila vrsta naloženih vozov.

"Po dolini so ob cesti iz dneva v dan rasli novi skladi lesa. Naše bohinjske vasi so oživele. Veseli smo Bohinjeci spet trdno držali delo v svojih rokah. Živina je pihala v mrzlih jutrih in vlačila hlope. V dobrih dveh mesecih smo spravili v dolino k železnici in avtomobilski cesti nad deset tisoč kubičnih metrov lesa in pet tisoč kubičnih me-

trov drv. Do tri sto kubičnih metrov smo na dan zvelikli v dolino..."

Obnovljene in popravljene bohinjske žage zdaj noč in dan režejo les. S postaje odvažajo dan za dnem polni vagoni jamski les za trboveljski rudnik in za druge rudnike, les za papirnice, lubje v tovarne tanina, drva za Ljubljano in za druge kraje.

"Hlode bomo razžagali in predelali," pripomni drvar.

"Drugo nalogo smo opravili takorekoč mimogrede," se zadovoljno nasmehnejo gozdarji. "Do tal požgano žago v Soteski, ki je med največjimi obrati lesne industrije v Sloveniji, smo obnovili in izpolnili. Danes teče Sava na tulčke turbine, ki ženejo dva polnojarmenka. Nepregledne kače hlovdov, ki se vijejo izpod Ratitovca in na drugi strani od Savice, se zajejajo v škrtajoča jarmenika. Skromno smo začeli dvigati transmisije in opaže. Malo nas je bilo. Danes stoji v Soteski nova žaga. Tudi ona pomaga pri obnovi..."

Potem smo govorili o prvomajskem tekmovanju, ki je zajelo vse delavne ljudi po Jugoslaviji.

"Tovariš, saj tudi mi nismo zadnji. Za prvomajsko tekmovanje smo obljubili, da bomo do 4. aprila obnovili tudi požgano žago v Bohinjski Bistrici. Delovnih in uradnih ur ni, ne sobot in ne nedelj. Vsak dan nam je delovnik. Tako bomo postavili bohinjsko žago. Na krlišče pred žago smo že navozili 3000 kv. m. lesa. Pogledj jih, skladovnice, če imaš dobre oči, boš videl, da so visoke ko hiše!"

Zaradi velikih starih zalog niso v gozdovih letos sekali novega lesa. Najprej je treba do zadnjega hlova pospraviti iz gozdov staro zalogo.

"Ljubljanska mladinska brigada je bila pri vas in sekala..."

"Priznati jim moramo, da so dobro delali," pravijo drvarji, "čez 1200 kubičnih metrov so nasekali za Ljubljano. Nekoč je hodila ljubljanska omladina v Bohinj na počitnice. Zdaj je prišla na delo. Močno so se izpremenili časi..."

Ob bohinjski cesti stojijo zdaj visoki skladi hlovdov. Kamor pogledaš, sam les, ki so ga drvarji in gozdarji spravili v dolino, da bo služil pri obnovi. "S tolikim veseljem se nismo nikoli delali," pravi drvar iz gruče, ko se bližamo Starim Fužinam.

Slovenski poročevalci.

Inflacija na Kitajskem

V Sangaju in v drugih kitajskih prometnih in trgovskih centrih se je dobilo septembra na črni borzi za en ameriški dolar že 4.400 kitajskih dolarjev. Uradna tarifa je 3.350 kitajskih dolarjev za en ameriški dolar.

Veliki misleci imajo namene, drugi le želje. — Washington Irving.

Delavstvo bo moralo podvzeti še kaj drugega kot le stavkati za višje plače

V naši deželi vre. Nekaj je narobe, ker gospodinjne ne dobe jestvin, ali pa morajo tekati iz prodajalne in čakati v vrstah, predno sploh kaj dobe. V nekaterih mestih na vzhodu nastaja vsled nezadovoljstva že drhalsko razpoloženje.

Stavk je čezdalje več. Krepelci znova padajo po stavkarskih glavah. Aretacij je mnogo. In draginja narašča, kakor voda v hroudurniku, ki hoče s svojo povečano silo preko bregov in skozi jez. Inflacija je na pragu. Ako bo šlo tako naprej, koliko bo dolar še vreden, oziroma kolikšna bo njegova kupna moč čez leto ali dve?

Kaj pomagajo stavke in zvišanja mezde, ko pa se potreščine draže veliko hitreje kakor vsa mezna zvišanja skupaj!

MDO postane del Združ. narodov

Mednarodna delavska organizacija (International Labor Organization), ki ima svoj 29. kongres v Montrealu v Kanadi, je poglasno sklenila v bodoče poslovati pod okriljem Organizacije združenih narodov (United Nations Organization). Prej je delovala pod pokroviteljstvom lige narodov in bila po prvi svetovni vojni v njenem področju tudi ustanovljena. Obe skupno bosta delovali v vprašanih socialnega značaja, delavske zaščite in socialne pravičnosti.

Mednarodni delavski organizaciji je pridruženih 51 držav. To ni delavska organizacija v smislu kake povsem delavske internacionale, kajti v nji prevladujejo zastopniki vlad. Vsaka vlada ima namreč v nji dva zastopnika, delavske unije vsake dežele po enega in zveze delodajalcev iz vsake dežele tudi po enega. Iz Zed. držav je v nji zastopana samo AFL, ker pravila določajo, da le ena zveza unij iz vsake države sme biti zastopana.

Sedanji naš delavski tajnik Schwellenbach je sklenil letos imenovati za zastopnika na zborovanju MDO v Montrealu koga izmed vodilnih odbornikov CIO in Trumanu predlagal, da naj se AFL in CIO glede zastopstva vrstita. Eno leto ga naj ima AFL in drugo pa CIO. Dosedaj je imela vedno samo AFL, torej naj pride letos CIO na vrsto. Truman je v predlog delavskega tajnika pristal. Ko je bil ta sklep na to sporočen vodstvu AFL, se je temu načrtu odločno uprlo in od Trumanu zahtevalo, da naj načrt delavskega tajnika Schwellenbacha preklicuje, kar je storil. Slično je Truman preobrazil svoje mnenje v Wallaceovi zadevi. Razlika je le, da se je Schwellenbach Trumanu rajše podal kot pa da bi resigniral.

Ker predsodki niso zidani na razumu, jih je z logiko nemogoče uničiti. — Tyron Edwards.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

XII. IZKAZ

WISCONSIN:

Milwaukee: L. Barborich nabral \$10. Pripravevali so po \$1.50 J. Tamse, L. Barborich. Po \$1: Neimenovan, J. Roje, M. Zajec, F. Zajec, J. Juvan. Po \$0.50: J. Jerman M. Mihelič, L. Ambrozich, M. Schular.

OHIO:

Girard: Andy Krvina \$3. Fairport Harbor: Lovrenc Bajc \$1.75.

Cleveland: L. Virant \$1. (Poslal J. Krebel.)

ILLINOIS:

La Salle: Anton Udovitch \$1.50. Virden: John Schluge 50c.

PENNSYLVANIA:

Harrisburg: Frank Vozel \$2, M. Zakrajsek 50c, Mrs. A. Antončič 25c, skupaj \$2.75. (Poslal Anton Zornik.)

Oakland, Calif.: Anton Tomšič 75 centov.

Indianapolis, Ind.: Valentin Stroj \$2.00.

Berkley, Mich.: Peter Benedict \$39.00.

Skupaj \$62.25, prejšnji izkaz \$1,142.71, skupaj \$1,204.96.

Vnanja politika Zed. držav pod zaščito sile

(Konec s 1. strani.)

Zed. državah — bodisi vsled dveh ameriških letal, ki sta bila v nji zbita na tla in v enem pet oseb ubitih, deloma vsled njegovega režima, ki ne ugaja zapadnemu okusu, in pa vsled vprašanja Trsta in ostale Julijske krajine — veliko neprijateljske in tudi naravnost sovražne publicitete.

Težko je najti članek, ki bi bil pisan o nji z razumevanjem položaja, in pa preobrata ter gospodarskih preuredb, ki vse pomenijo socializacijo in združništvo.

V teh razmerah je naravno, da se dobe prenapeteži, ki oblast zlorabljajo, ne v prid državi, temveč v škodo, dasi se tega v svoji neskušnosti, ali pa brezobzirnosti, niti ne zavedajo.

Na ameriško rahločutje to zelo slabo vpliva. Sicer pa, čim je bilo vojne konec, se je začela ameriška vlada napram Titu in jugoslovanskemu osvobodilnemu gibanju ohlajati. Toliko bolj pa so potem iskali zaslombe v Washingtonu razni Fotiči, klerikalci, mačkoveci in drugi taki clementi, katerim je hudo, ker jim Jugoslavija ni padla nazaj v naročje.

Kar se torej ameriške vlade tiče, se je odločila podpreti svojo vnanjo politiko ako potrebno tudi "z rožljanjem sablje".

Dardanele daleč od sporazuma Izjava mornaričnega tajnika Forresterja je še posebno pomenila podpiranje Turčije v njenem vztrajanju proti ruskim zahtevam za skupno kontrolo nad to morsko ožino. Namreč za skupno le med Turčijo in Sovjetsko unijo in v sporazumu med njima naj bi bile udeležene tudi druge države ob Črnem morju (Rumunija in Bolgarija), ne pa vnanje sile.

Turčija se temu protivi in se je obrnila za zaščito proti ruskim zahtevam in pretnjam na Zed. države in Veliko Britanijo. Obe imata sedaj v Sredozemlju zelo močno mornarico ter veliko zračno floto.

Gre se ob enem za kontrolo in pa za oljna polja v Perziji (Iranu) in vmes je vprašanje Donave. Kajti kontrolo nad plovo po nji zahtevajo tudi Zedinjene države in Anglija, ki naj bi bila seveda skupna z drugimi deželami.

Vzrokov za spore je torej mnogo, in ker si jih še povečujejo, namesto zmanjšujejo, je naravno, da je take "vnanje" politike potrebno podpirati tudi s silo, ne sicer da se jo bi uporabljal, toda zraven jo imaš, ko argumentiraš. In če je nasprotnik pri tem preveč "trmast", lahko pristopi zraven "sila" in ti pomoli prst pod nos.

Tako je treba razumeti vnanjo politiko vesil in pa "sile", ki jo protektirajo in pomagajo eni ali drugi uveljaviti njene smernice.

"My Electric Range LOOKS and COOKS ... just right"

\$2.00 A Month...

...it's all it costs the average Chicago family to Cook Electrically

"BITI glavna kuharica in pomivalka ni nobena zvijača z mojo avtomatično električno pečjo. Hrana je vselej okusna in delo s pomivanjem posode po obedu se lahko in hitro izvrši."

Da, kuhinjske težave naglo izginejo, kadar kuhate z elektriko. Vaša hrana se ne kuha le avtomatično do popolnosti, temveč odpade vse težavno delo, da ostane vaša kuhinja čista. Ker je električna peč brez plamena, ni nobene dima ali umazanije. Zastori, stene in peč sama, vse ostane vedno svetlo in čisto.

Lonci in ponve ostanejo svetle kot ogledalo in izgledajo nove... in vrhni deli peči se tako rekoč sami čistijo. Globoki lonec v električni peči je pra-

vo veselje pomivalke... vi lahko pripravite ves obed v tem loncu, ne da bi potrebovali kako posodo. Pomislite, kako hitro ste lahko gotovi z delom v kuhinji, ker imate samo en lonec za pomiti! Kuhanje z elektriko je tudi ceneno... stane samo \$2 na mesec za povprečno čikaško družino, da se kuha z elektriko. Pazite na nove električne peči pri vašem prodajalcu ali v najbližji Edisonovi trgovini. Vprašajte za brezplačni instalacijski načrt za električne peči v Chicagu.

Nova "KUCHARICA"

ZA AMERIŠKE SLOVENKE

— "SLOVENSKO-AMERIŠKA KUCHARICA" — Izdala MRS. IVANKA ZAKRAJSEK

KNJIGA, KI JO JE VSAKA GOSPODINJA ŽELELA IMETI!

Poleg obilnega informativnega gradiva svoje stroke vsebuje tudi okrog 1200 receptov za ameriška in starokrajška, oziroma evropska jedila. — V njej je tudi ANGLEŠKI ODDELEK, kjer so v angleščini podana pojasnila in recepti za take naše jedilne posebnosti kot POTICE, ŠARKLJI, KRAPI, BUHTELJNI, CMOKI itd. — To bo našim tu rojenim kuharicam zelo dobrodošlo in se jim ne bo težko navaditi pripraviti "specialitete", ki so jih vedno tako radi imele doma.

Ker ameriške Slovenke do sedaj niso imele svoje KUCHARSKE KNJIGE, BO TA NOVA "KUCHARICA" veliki večini naših gospodinj in kuharic zelo dobrodošla.

Nova knjiga ima velikost 8x5 1/2 inč, obsega skoro 500 strani, (40 poglavij), ter je vezana v trde in močne platnice. Tiskana na dobrem papirju, z vidnimi črkami.

Cena \$5.00 s poštnino

NAROČILA SPREJEMA PROLETAREC

2201 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

BUY THE COAL MINES, INSTEAD OF RUNNING THEM FOR PROFIT

The soft coal mines of America are being operated by the U. S. government. The Navy is the agent of the government in this operation. The union, the United Mine Workers of America, AFL, has a contract with the government which was signed by Secretary of the Interior Krug.

The mines are still privately owned, and their profits are going to the private owners. The private owners refuse to negotiate a contract with the union, and refuse to accept the contract negotiated by Krug and Lewis, under which the mines are now being operated.

The mine owners are performing no function, yet their profits are guaranteed. The union wants its contract, whoever manages the mines and has demonstrated that private management is not essential to full production.

The government, especially the Navy, wants to get out of running the mines. It wants to turn them back, the sooner the better, but the mine owners have so far refused to make this possible.

Why worry about giving the mines back to the private owners? Why continue to allow them to collect profits?

The government should take title and make its decisions with the union's help. The union is much more capable of full, efficient and regular production than the mine owners are.

The government should, in addition, apply all the profits it has been paying to the owners toward payment to them for the mines — at an uninflated price. These 'profits' under government ownership can be used each year for this same purpose. More than that need not be paid, since the owners would not be making any more from the mines if they owned them.

If this takes years to pay them off—too bad. They'll be lucky to get this regular income. They don't deserve even that for their "contribution" to the mine industry.

If under government-union management, more money is spent on safety provisions, and profits are cut down, that is also as it should be, since that is primarily making up for the lost time—time lost by the operators in not installing such safety equipment during all the years the mines were theirs.

It is illogical and unjust for the United States Government to continue to play office boy for the mine owners. If coal mines are so important to our economy that the government must take them over, "temporarily" in order to end a strike of the mine workers, then they are also too important to remain under private, selfish control.

All we need now is a good lawyer to change the title on the deeds, and to change the name on the payments which the owners are receiving. —The Call.

Mr. Churchill's United States of Europe

Political and economic integration of Europe is an ideal long cherished by The Nation. Nevertheless, we read with regret and alarm Mr. Churchill's speech at Zurich calling for a United States of Europe, since advocacy from such a source is calculated to strengthen opposition to the idea. As the London Times points out in a critical editorial, many people will conclude that the British Tory leader was really calling for a United States of Western Europe. More than that, they will conclude, and rightly, that what he is after is the creation of a conservative bloc dedicated to the task of stopping Russia. But no genuine union could be built on so negative a foundation, and even if it could, it would inevitably provoke a war which would complete the destruction of Europe. The only hope of bringing European countries together in a positive way lies in the development of integrated socialist economies—a proposal which can hardly command the support of Mr. Churchill. In so far as most European countries are reconstructing their industries on socialist lines, the foundations of greater economic unity are perhaps being laid. The completion of the structure will not be achieved in the early future; but there are some signs of action transcending boundaries. One example is the Anglo-French accord signed in the past few days. Its immediate purpose is the funding of the French commercial debt to Britain on generous terms; but by providing for regular consultation between the two countries on trade problems and for the coordination of industrial plans, it also points the way to permanently closer economic relations. —The Nation.

Why the Workers of America don't Use Ballots in the Right Direction?

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

WHEN I BECAME a Socialist, more than 30 years ago, I believed that voting FOR an economic system that would be good for people as a whole was a better idea than striking AGAINST the effects of an economy that is good for only a small group of owners. I still believe so.

Perhaps it is that belief of mine that makes it possible for me to see a union president sentenced to a year in jail for performing the formality of calling a strike and, at the same time, write calmly about it.

PERHAPS I SHOULD be denouncing the Judge who has placed the city of Pittsburgh under injunction rule.

The workers of America, who have votes in their hands all their lives, should be ashamed of themselves for permitting such things to happen.

Basically, the people of this nation have to accept responsibility for the kind of life they are living. It is not because the private owners decide to exploit workers and rob the public that life is insecure and working conditions are unsatisfactory. Those evils prevail because the working people, who are the overwhelming majority of the nation, persist in agreeing that the means of life should be owned by private persons and operated for the profit of the owners.

Yes, it would have been far better for the workers to vote FOR Socialism than to strike AGAINST the evils of capitalism.

IT WOULD BE much better for workers to say, we WILL run the industries for the welfare of ourselves and of our fellow men,

THE MARCH OF LABOR

"TOBACCO ROAD" IN NORTH

Tenantry Blamed for Loss of 50,000 Keystone Farms

When a writer sets out to picture deplorable farm conditions, he usually picks on the South as the scene of his story. "Tobacco Road" is supposed to be a sample of what tenantry does to its victims.

How closely the miserable "Jeeter Lester" of that novel fitted the plight of rural Pennsylvania tenants is revealed by a shocking report of the state's Department of Agriculture.

It discloses that since 1910 more than 50,000 farms have disappeared—as farms. Nearly 4,000,000 acres have been abandoned to weeds, the crows and the tax collector.

The immediate cause of the farm-abandonment is declared to be soil depletion, and that is traced directly to farm tenantry, which is said to be more extensive in the Keystone state than in any of the other Northeastern commonwealths.

Landlords rent farms and buildings to tenants for a half share of the cash grain crops and dictate what crops shall be planted. Naturally, they select crops from which the largest income can be obtained, and it is these crops that play havoc with the fertility of the soil.

Some tenants are not permitted to have cows or other livestock, a necessary source of organic fertilizer.

Fortunes are said to have been built up by this system of looting the soil and the tenant. One landlord in the southeastern part of the state owned about 110 farms, totaling 14,000 acres, and died recently a multi-millionaire.

Co-operation does it. One piece of a pair of scissors won't cut. The two together are effective.

Don't Be Deceived About It

Its enemies call it "socialized medicine." They go on the theory that if you give a dog a bad name he will soon be starved to death or driven off into the wilderness.

Its friends call it a national health program. The idea is that every American should be assured decent medical service, including the services of dentists, oculists and specialists.

The well-to-do can meet the necessary charges, but no man who works at any ordinary trade can get what he needs along medical lines without going hopelessly into debt.

Great Britain has such a system. It was started by the Conservative party and has been expanded by the Labor party. No doctor is compelled to attend a patient unless he wishes to do so, and no patient is compelled to accept a doctor unless he likes him. In other words, there is the utmost freedom between the physician and his patient. Other countries have similar systems.

The big thing about the proposition is that the poor man can get adequate medical treatment—the kind he isn't getting now. Of course, he pays for it—or at least for most of it—just as we pay for other forms of social insurance in this country.—Labor.

U. S. BANKS ARE NOW SAFE AS THEY LOOK

Not a Single Failure in Entire Year of 1945; F. I. D. C. Is the Reason

For the first time in 75 years, there was not a single bank failure in the United States for the entire year of 1945.

That is revealed by the Federal Deposit Insurance Corporation in its annual report.

During the four years of the Hoover administration 6,346 banks went to the wall. Depositors lost all the money they had in most of them.

A bank failure now is an exception, not the rule. The banks of the country have been made as safe as they look, but it took the hardest kind of battle with bankers to get them to submit to measures that assure their own protection—and depositors' money.

BUMPER CORN CROP

America's farmers are in a fair way to produce the largest crop of corn in history. Prospects are for a harvest of 3,500,000,000 bushels, 330,000,000 bushels more than the previous high, according to estimates of the Chicago Board of Trade.

Some Odds and Ends

Pappa Bear in a gruff voice: "Who stole my beer?"
Momma eBar in a shrill voice: "And who stole my beer?"
Baby Bear: "Hic."

Recruiting for the armed forces is reported to be going ahead at a pretty lively rate. Probably a lot of young fellows have discovered that being a civilian is a luxury they cannot afford at this time.—Howard Brubaker in The New Yorker.

Scene in an English barroom:
Limey: "Allo, Mary. Are you 'aving one?"
Mary: "No, it's just the cut of me coat."

Conscience is something that gets a lot of credit that really belongs to cold feet.

"There are four requisites to a good short story," explained the English teacher to the class. "Brevity, a reference to religion, some association with the royalty, and an illustration of modesty. Now, with these four things in mind, I will give you 30 minutes to write a story."

Ten minutes later the hand of Eva went up.

"That's fine, Eva," complimented the teacher, "and now read your story to the class."

Eva read: "Heavens!" cried the class, "take your hand off my knee."

Imagination is something that sits up with a wife when her husband is out late.

FAMOUS LAST WORDS: "Bet you a buck I can beat that train to the crossing!"

Upton Close Wants More Money

Through the courtesy of a friend, we have had a chance to read a "heart-to-heart" letter sent out by Upton Close, radio commentator. Mr. Close boasts that he has fought "New Dealism and dictatorial bossism in labor."

As a consequence, he has received \$140,000 in contributions, and, as our friend comments, "that ain't hay." Some firms, he says, have sent in as much as \$10,000 and individuals have "fed the kitty" to the tune of \$1,000 each. "Sponsors" of that kind want Mr. Close to lambast labor unions, and he tries to make good.

But Mr. Close needs more money, and he needs it right away, and to those who hesitate he gives the assurance that "the Hatch Act and the Corrupt Practices Act do not apply" to his activities. In other words, you're invited to evade the law.

It was Barnum who said "there's a sucker born every minute." In view of the fact that Mr. Close's "shake-down" has produced \$140,000, we submit that Barnum's claim was an under-statement. —Labor.

Bye-Bye 'Liberal'?

Doris Fleson notes a possible reform in the American language. Describing the recent left-wing conference here, she said: "'Progressive' is what they now desire to be called. Kindly omit 'liberal.' By all means, A British 'Liberal,' successor to 'Whig,' believed like an Amer. Jeffersonian Democrat that the best government is the one that governs least."

In historic Americanese 'liberal' has had several meanings. One described the foe of prohibition. Another was a believer in a "wide-open" town. In 1872 it was a Republican supporting Horace Greeley against Grant.

About 1912 "liberal" began to mean the political creed of rich young men enamored of the "up-lift" or the Greenwich Village brand of sociology. Bob LaFollette Sr. and Theodore Roosevelt were "Progressives," not "liberals." They would have snorted at the latter word.—The Chicago Daily News.

JUST TENTATIVE

Henry Kaiser declares that his family's losses in building ships may have been \$18,000,000. That is a "tentative and preliminary" figure.

A man must be pretty rich to be uncertain whether he has lost eighteen millions—or more or less. Most Americans would tentatively like to be in that state of doubt.

COUSIN HENRY, UNCLE JOE AND US

We are not of the crowd that is calling Henry A. Wallace a "communist" just because he asks the American people to understand and sympathize with Russian viewpoints and objectives and to cooperate economically with the Soviet Union.

Neither are we ready to join the chorus with those who are calling Wallace a "crackpot." There may be an outside chance that the former vice-president whom F. D. R. ditched either doesn't care about or despairs of saving the private-profit economy and/or political democracy that have been part of the American "way of life." If "Cousin Henry" is indifferent about such matters he is not too inconsistent in urging that "Uncle Joe" be given his own way in Europe, Asia, Germany and the Middle East.

Being Socialists, we don't want to save capitalism in this country. And being democratic in our objectives, we are more immediately concerned about what the people of this country do about their own economy than with what Joe Stalin does about the economy of other lands.

Right now we are thinking about the late Oscar Ameringer, the sometimes Socialist scribe who, during the course of World War II, used to warn readers of the "American Guardian" that the only victor in the recent bloodletting would be "Uncle Joe."

We submit that present events in the capitalist world are proving Ameringer to be a gifted prophet. And we now presume to carry on the tradition of prophecy by telling our fellow Americans that, one way or another, the Soviet economy is going to be an important factor in the disappearance of American capitalism.

So far as Russia is concerned, capitalism is either going to find life with Joe untenable in "one world" and die a more-or-less slow death, or be a casualty in a war that may stop the advance of Russian communism but that, in any event, will completely finish off all that is left of freedom of enterprise "everywhere in the world."

We have emphasized the above paragraph because it explains why we are more interested at present in what the American people do about conditions here at home than in what Henry Wallace or anybody else thinks about Russia.

We, too, believe in "first things first," and we regard it as indispensable to the freedom of the American people that they lose no time in socializing the American economy. Our reason is that we are convinced that unless the people do that job with their economy the present owners or some other group will socialize and control them in just as absolute a degree as the people of Russia have been socialized and controlled.

We agree with "Cousin Henry"—but perhaps for a different reason—when he urges us to stop being afraid of everything that is Russian. That is a fear that the policy-makers of capitalism have fostered in American minds. Those policy-makers themselves are desperately afraid that the American people may do with their democratic power the one important domestic job that the Russian commies have done by force and maintained by dictatorship—namely, abolish the old system of human exploitation.

We want to abolish that system and we want to socialize the ownership of capital. But there, of course, we diverge from the Russian way of life. We don't want to do it by force. We don't want it to come as a result of economic and social collapse. We don't want a collective economy to be maintained by dictatorship.

It is because we want a democratic collectivism that we stress the importance of a changeover here at home — NOW AND BY THE PEOPLE.

We're anxious about that. For we're pretty certain that historical development isn't going to be halted by the propaganda of profiteers or by the inaction of the people. The best thing we can get from Russia is the lesson that nation teaches—viz. that we're going to collectivize democratically or be collectivized autocratically. And that we haven't much time left to make our choice. —Reading Labor Advocate.

NOT INFORMATION BUT PROPAGANDA

Washington, D. C. In connection with the recent closing of the United States Information Service in Belgrade, Mr. Clayton, Acting Secretary of State, gave a statement to the press which said in part:

"It is the fundamental issue of whether the people of one country are to be denied access to the opinions of and information about other people."

"It seems to us that without that access to such information, there is perhaps little hope of understanding between nations; and without such understanding, it is needless to say, that the patient efforts of statesmen to try to find ways and means of maintaining for all time to come the peace of the world may be greatly hampered."

I agree in this with Mr. Clayton. It was for such reasons that the Yugoslav Government welcomed the opening of this service in Belgrade. Among other officials, Mosha Pijade, Vice President of the Presidium, and I were present at the opening. I, as Minister of Information at that time, in an impromptu speech, following Mr. Patterson the American Ambassador, expressed my views as follows:

"It was an excellent idea to open this Reading Room and Reference Library in Belgrade. It will make it easier for the Yugoslav scholar to become acquainted with American scientific accomplishments, American literature, the American way of life and way of thinking, and above all with American history, which is particularly enlightening and helpful to us. You Americans went through many difficulties, and succeeded despite misunderstandings and suspicions. We Yugoslavs can learn much from your experiences."

But it was a very great disappointment to me to see that some months after the opening the official bulletin (published in Serbo-Croat) was used to disseminate material which the editor must certainly have thought would be unpleasant both to me as Minister of Information and to the Yugoslav Government. This was not information about American politics,

at life or American public opinion, nor even information from the American press, but material such as appeals by anonymous Yugoslav organizations against the regime in Yugoslavia. (For example: appeal of an unidentified Yugoslav women's organization on the occasion of the consecration of the American military cemetery. I received this bulletin on the street where it was being distributed.)

It is not necessary to be an expert on Yugoslavia and the United States to know that the effect of this kind of action must be negative. This does not further friendly relations. It makes possible the abuse of Yugoslav and American interests and the interests of peace. Among Yugoslavs it naturally raises the question: What is the motive of such action?

Friendly warning brought no results. I see from the papers now and from official notes that the Information Office was distributing several thousand copies in Serbo-Croat, of articles written by Leon C. Pridonoff in the "Los Angeles Herald and Express," that these articles did not refer to American life, but maliciously attacked Yugoslavia. When an average Yugoslav receives from the American Embassy in Belgrade this kind of bulletin he is convinced that what is written in Mr. Pridonoff's article is the official American view and the opinion of the American people.

It is not necessary to underline that the result is negative and harmful not only for Yugoslavia, but for the United States and her position in general. I know, since I am a little better acquainted with America, that this is an exaggeration, but the average Balkanite can not be expected to have such knowledge. I must add that Mr. Pridonoff was an official employee of the American Embassy in Belgrade. He is now in the United States, but his previous work in Belgrade will have a very, very unpleasant repercussion for some other employees of the Embassy, since the kind of work Mr. Pridonoff did in Belgrade is condemned in every state in the world regardless of regime.

Sava N. Kusanovic,
Yugoslav Ambassador.